

DOMOVINA

Upravništvo »Domovine v Ljubljani — Knafljeva ulica 5
Uredništvo »Domovine« — Knafljeva ulica štef. 5/II,
telefon 3122 do 3126

Izhaja vsak četrtek

Naročnina za tuzemstvo: četrletno 9 din, polletno 18 din,
celoletno 36 din; za inozemstvo razen Amerike: četrletno
12 din, polletno 24 din, celoletno 48 din. Amerika letno 1 dolar.
Račun poštne hranilnice, podružnice v Ljubljani št. 10.714

Laž je slabo orožje

Komaj so volitve razpisane, že so spet prilezle iz smrdljivih brlogov temne sence, ki so tam dolga leta kuhale in prežvekovale svojo zlobo. Te ogabne sence se hočejo vnesti za vrat našemu narodu, ki se je srečno otresel črnega jerobstva. Tem dolgoletnim brezposelnikom ni ničesar svetega na tem svetu, na onega pa tako ne verjamejo sami, pač bi pa radi, da bi ljudstvo še dolgo verjelo. Toda danes so že daleč tisti časi, ko je preprost človek moral s stisnjenimi pestmi požirati tisti čudoviti farizejski nauk: »Ne glej me, kako živim, temveč ubogljivo poslušaj, kako te učim!« Tisti zlati časi so že za deveto goro.

Kar nismo verjeli svojim očem, ko smo našli v zadnji številki »Slovenskega Gospodarja« naslednji članek, ki nam ga je **VEDOMA PODTAKNIL** ta trhli sedemdesetletnik:

JNS zoper prosto žganjekuho

JNS podeželsko glasilo »Domovina« se je v svoji številki dne 13. oktobra 1938 široko razpisala v posebnem članku na 1. in 2. strani zoper prosto žganjekuho kmetov, ki jo zakon dovoljuje, in sicer iz domačega sadnega pridelka za lastno porabo. »Domovina« očita kmetom, da ta zakon na dvojni način izigravajo: 1. s tem, da baje »Žganje prodajajo in seveda z uspehom, ker ga nudijo posamičnim odjemalcem mnogo ceneje nego ga morejo nuditi za točenje alkoholnih pijač obdavčeni upravičenci«; 2. »s tem, da kmet ne uporablja le doma pridelanih surovin, katerih je primeroma malo, nego kupuje uvožene surovine in iz njih kuha žganje. Pred vojno je v ta namen služilo uvoženo brinje, danes služijo temu namenu fige in rozine«. Tako denuncirajo (ovajajo) jenesarij naše kmete kot kršitelje zakona. Besede »Domovine« smo navedli dolsovno, da se jenesarski kmečki prijatelji ne morejo izmikati. In kaj zahtevajo ti svobodomiselnih kmečki prijatelji? Kličejo financarje nad kmeta! »Domovina« zahteva to-le: »Ker zakona o prosti žganjekuhi ne bi bilo mogoče tako hitro spremeniti, bi se priporočalo za naše razmere, da se uvede kontrola proste žganjekuhe v obliki pečatenja kotlov.« Kmetje, sodite sami o »kmečkem« prijateljstvu svobodomiselnih gospode in njenih zaveznikov — liberalnih kmetijcev! Sami veste, kaj vam je proti njim storiti!

Zdaj pa vzemite v roko predzadnjo »Domovino« — vemo, da jo še hranite — in prepričajte se, da smo po vseh teh stvarkih, ki jih je iztrgala brezvestna mržnja iz celote zapisali tole:

Tako piše »Zdravje«, list za poučevanje širokih plasti pouka potrebnega naroda. Prav piše! »Dobrota«, ki smo jo dobili Slovenci z raztegnitvijo srbskih zakonskih predpisov o prosti žganjekuhi na vso državo, se kaže leto za letom v bolj pogubni obliki. Kakor vzame skrbna mati še tako ljubemu otroku nož iz rok, ker je odgovorna za otrokovo zdravje in življenje, pa naj se dete še tako dere, tako bo treba pritiskati na odgovorne činitelje, da se zavedo svojih dolžnosti do narodnega zdravja in čimprej omejijo na staro mero davka prosto žganjekuho. Pa svetujejo nekateri visoke

javke na domačo žganjekuho. Nič takega, zaj je že dovolj sramote, da so poiskali kritje za izgube lahkomišelnih denarnih zavodov v davkih na pijačo. Dvakratna nesreča za narod: ob denar je in še ob zdravje povrh.

Kakšen list pa je to »Zdravje« in kdo mu daje oblast, da tako piše? Mnogi naši naročniki tega ne vedo, zato jim moramo pojasniti. »Zdravje« je poljuden mesečnik, ki ga urejuje visok zdravnik, ki sedi — čujte in strmite — za isto politično mizo s »Slov. Gospodarjem«. Kdo ima zdaj prav? Sodimo, da zdravnik, ki mu gre zares bolj za blagor naroda, kakor za zaslužek pri bolnih pijancih. Ta zdravnik je sedaj predstojnik največje naše zdravstvene ustanove Higijenskega zavoda v Ljubljani. On najbolje pozna žalostne zdravstvene razmere naše dežele in je naravnost njegova dolžnost, da nas uči in predlaga vse potrebne ukrepe za preprečitev nevarnosti za narodovo zdravje. Pozivamo urednika »Zdravja«, da on za ušesa potegne »Slov. Gospodarja«.

Zakaj pa je »Slov. Gospodar« vedoma podtaknil nam to zdravniško pisanje. »Zato, ker je hotel z lažjo nahujskati lastne

volilce proti naši skupni fronti, kjer se borijo naš kmet, delavec in obrtnik brez ozira na strankarstvo skupno kakor en mož za boljše življenje. Njegovi voditelji pa vsiljujejo volilcem take kandidate, ki ne poznajo ljudskih težav in težav, ali pa celo od teh dobro živijo. Zato se jim volilci pun-tajo in treba je bilo nahujskati lastne volilce proti našim možem. Včasih so nas dolžili, da smo v zvezi s samim hudicem. Sedaj, ko se že otroci tej trditvi smeji, pa so posegli po zadnjem orožju, da držimo z biriči in financarji proti njim. Dokazov pa jim je manjkalo, zato so segli po laži.

Staro orožje njihovo je laž. Po njihovi stoletni krilatici: »Namen posvečuje sredstvo« pa je celo dovoljena, kadar jim je v korist. Dobro, da ne delijo še odpustkov za takšno gnusno početje. Sram bodi »Sloven. Gospodarja«, tega trhlega sedemdesetletnika, ki tako nemarno ravna, namesto da bi mislil na svojo zadnjo uro, ki mu že bije. Toda njega ne bo sram, pač pa njegove čitatelje, ki jih ima ta list za tako neumne, da bodo celo še plačevali njegovo lažljivo pisanje. Ne bodo trpeli njegovi volilci, da bi se jim po srečnih volitvah še rogal po znani poveljci: Vjeli ste se, vjeli ste se, na te lažnjive limance...« Glasno jim bodo 11. decembra povedali skupaj z našimi možmi: »Mi smo s poštenjaki, ne pa z lažnjivci.«

Živahne volilne priprave

Minil je drugi teden po razpisu volitev v narodno skupščino. Vse stranke in skupine, ki se bodo udeležile volitev, so porabile pretekli teden za ureditev raznih medsebojnih zadev in za priprave za sestavljanje kandidatnih list. Glavna pozornost jugoslovenske javnosti je bila posvečena zaključku pogajanj med vodstvom JNS in Blokom narodnega sporazuma za volilni dogovor, ki so ga soglasno odobrile vse v poštev prihajajoče politične skupine.

Volilni dogovor med JNS in Blokom narodnega sporazuma, ki ga tvori pet bivših strank zagrebške in beograjske združene opozicije (Hrvatska seljačka stranka in samo stojni demokrati, združeni v Kmetstvo demokratsko koalicijsko, Srbski zemljoradniki, Staroradikali in Davidovičevi demokrati) določa enotno opozicijsko fronto pri skupščinskih volitvah. Nosilec skupne državne liste je dr. Maček, predsednik KDK, ki je v tem volilnem bloku tudi najmočnejša skupina. Blok narodnega sporazuma bo postavil svoje kandidate, nosilec liste pa bo sprejel na listo tudi vsakega kandidata, ki ga bo predložilo vodstvo JNS. Za kandidate, ki so vezani na skupno državno listo, velja načelo vzajemnosti in medsebojnega spoštovanja političnega prepričanja. Da se v teku volilne borbe izločijo nevšečna trenja, bo poseben odbor, ki je bil sestavljen iz zastopnikov obeh skupin, skrbel za skladnost volilne borbe.

Dogovor o enotni opozicijski fronti je izzval v vsej jugoslovenski javnosti največje zadovoljstvo. Poročila iz vseh delov države javljajo, da je ljudstvo sprejelo vest o skupnem nastopu opozicije na enotni listi z zadovoljenjem na znanje kot prvi resni in odločni korak k stvarnemu pomirjenju in k ureditvi vseh perečih notranjepolitičnih vprašanj.

Kakor pri vseh velikih odločitvah in akcijah se je pojavila tudi proti temu dogovoru naknadno osebna ali krajevna opozicija, ki je večinoma nasedla lažem krogu, katerim ne gre volilni dogovor JNS in BNS (Blok narodnega sporazuma) v račun. Koraki te opozicije pa so zelo platoničnega značaja, ker so vsi sklepi dokončni in nesprenmljivi. Za JNS tem bolj, ker so zanje do zadnjega glasovali tudi vsi tisti maloštevilni nezadovoljnejši ki iščejo danes zavetja pod drugimi firmami.

Na dr. Mačkovi listi bodo kandidirali tudi pristaši jugoslovenskih socialnih demokratov katere vodi dr. Živko Topalović. Prvotno se je izrekel za kandidaturu na listi dr. Mačka tudi voditelj »Zbora« Ljotič, ki pa se je pozneje odločil nastopiti s samostojno državno kandidatno listo. Pri majskih volitvah 1935 je zbrala lista g. Ljotiča okoli 24.000 glasov.

Vse skupine, ki bodo postavljale svoje kandidate na listi dr. Mačka, so že pričele z živahnim delom med ljudstvom. Dan za dnem je nešfeto konferenc in sestankov, na katerih poročajo delegati vodstev posameznih grup o volilnem dogovoru ter se razgovarjajo s pristaši o postavljanju sreskih kandidatov. V raznih predelih države so voditelji po edinih opozicijskih skupin začeli dogovore o postavljanju enotnih kandidatov in razdelitvi srezov. Do sedaj so bili taki dogovori sklenjeni že v vardarski, vrhaski, drinski in zetški banovini. V ostalih banovinah se pogajanja še nadaljujejo.

Po vsem tem konec tedna izgleda, da se bodo pomerile 11. decembra tri državne liste: dr. Mačkova, vladna in Ljotičeva. Dr. Stojadinović je otvoril volilno kampanjo svoje stranke v nedeljo zvečer z govorom v Beogradu, v katerem je naznanil, da bo on nosilec državne liste JRZ

Izjava predsednika JNS

Predsednik JNS g. Peter Živković je podal novinarjem izjavo, v kateri pravi:

Kot predsednik JNS sem pristal na sklenjeni volilni dogovor med JNS in blokom narodnega sporazuma za bližnje volitve narodnih poslancev in sicer na podlagi popolnoma soglasnega pooblastila ožjega glavnega odbora JNS, da se prepušča predsedniku stranke, da sklepa definitivno o poteku pogajanj.

Prav tako je bilo v vodstvu stranke in v njegovem političnem odboru pri glasovanju posameznikov soglasno odobreno besedilo o sporazumu, pri čigar obravnavi in sestavi so sodelovali tudi gg. Juraj Demetrovič, dr. Svetislav Popović in Lavoslav Hanžek, ki se sedaj naknadno umikajo. Pri glasovanju ni bil niti en glas proti, niti v ožjem glavnem odboru niti v predsedništvu stranke, kakor tudi ne v političnem odboru, ko sem osebno vsakemu posebej postavil tozadevno jasno vprašanje.

Glede na zlonamerne glasove o nekakem izdajstvu programske usmerjenosti JNS, ugotavljam, da že iz samega besedila o sklenjenem dogovoru jasno izhaja, da se nisva niti JNS niti jaz odrekla programu, niti jugoslovenski miselnosti, temveč da smo v resnici izvršili koristno in dobro politično delo, ki so ga pravilno ocenili in sprejeli prapadniki naše stranke. Zato stopamo mirne vesti in z zaupanjem pred narod, ne da bi sklepali kake osebne kupčije.

Posveti opozicijskih skupin

Preteklo soboto in nedeljo je bilo po državi nbroj volilnih posvetovanj večjega ali manjšega obsega. Slo je na njih deloma za načelne odločitve glede načina kandidatur; deloma pa tudi že za določanje kandidatov v raznih srezih. Tudi v Sloveniji je bila čela vrsta volilnih posvetov, zlasti opozicijskih.

V soboto popoldne se je v Ljubljani sestel banovinski odbor Jugoslov. nacionalne stranke. Sejo je vodil predsednik dr. Janko Rajar. Udeležba delegatov je bila polnoštevila in so bili zastopani prav vsi srez iz banovine. O političnem položaju in o volilni akciji sta poročala senatorja dr. Albert Kramer in Ivan Pucelj. Njuni poročili sta bili sprejeti z

živahnim odobravanjem, prav tako pa je bil soglasno potrjen tudi volilni dogovor JNS z blokom narodnega sporazuma (z zagrebško KDK in beograjsko združeno opozicijo). Pokazalo se je ob tej priliki vnovič, da ta dogovor v celoti odgovarja razpoloženju strankinih pristašev v vseh slovenskih krajih. Poročilo delegatov posameznih srezov, so bili sprejeti sklepi, kako naj se v smislu navodil strankinega vodstva izvedejo kandidature. Izvoljen je bil kandidacijski volilni odbor, ki bo skupaj s predsedstvom banovinskega odbora vodil vse volilne priprave.

V Celju je bilo v nedeljo zborovanje predstavnikov socialističnega tiska iz Slovenije. Ker so se ob tej priliki zbrali socialistični zaupniki iz vse Slovenije in je prispel v Celje tudi Živko Topalović iz Beograda, so se po končani konferenci razvili tudi živahni razgovori o volilnem nastopu socialistov, ki so se, kakor znano tudi pridružili dogovoru med JNS in blokom narodnega sporazuma. Poudarjeno je bilo, da so si enako kakor JNS tudi socialisti ohranili programsko svobodo. Prevladovalo pa je mišljenje, da je ba v Sloveniji stremeti za tem, da se po možnosti postavi čim več skupnih opozicijskih kandidatur.

V Mariboru se je mudil čez nedeljo eden voditeljev krščansko socialnega delavstva, jeseniški odvetnik dr. Aleš Stanovnik. Sestel se je s tamkajšnjimi svojimi političnimi prijatelji. Ta skupina nastopa politično skupaj s pripadniki bivše SLS, ki jih vodijo gg. dr. Ivan Stanovnik, dr. Breclj in dr. Jakob Mohorič. Ti pripadniki bivše SLS sicer ne pripadajo nobeni izmed grup, ki so se združile na skupno opozicijsko listo (blok narodnega sporazuma, JNS in socialisti), vendar se smatra za gotovo, da bodo tudi oni podprli skupno opozicijsko listo s svojimi kandidaturami in glasovi.

Prav tako so imeli v nedeljo v Mariboru posvetovanje pristaši tako zvanega Kmetškó delavskega gibanja, ki se zbirajo okrog dr. Vekoslava Kukovca. Tudi ti bodo podprli opozicijsko listo na kateri naj bi po njihovem predlogu kandidiral dr. Kukovec v stežu Maribor levi breg. Poleg tega je bilo govora o tem, da bi kandidiral tudi v brežiškem srezu za to skupino dr. Kukovec.

Postani in ostani član Ciril Metodove družbe!

Važne določbe volilnega zakona

Ker je gotovo, da bodo pri bližnjih volitvah narodnih poslancev skušali razni agitatorji prisiliti posamezne volilce, da bi glasovali za njihove kandidate ali pa da bi jih odvrnili od glasovanja, navajamo nekaj kazenskih določb, ki jih vsebuje zakon o volitvah narodnih poslancev za taka dejanja. Volilni zakon pravi:

Vsak organ občinskega oblastva, ki opusti ali noče pravočasno izvršiti dolžnosti, ki so mu naložene v tem zakonu, ali pa prepreči, da kdo vporabi pravico, ki mu jo daje zakon, se kaznuje z zaporom od 30 dni do 6 mesecev in v denarju od 300 do 3.000 din, ako nadaljnji paragrafi tega zakona ali pa kazenski zakon ne predpisuje težje kazni. Sodni ali drugi državni uradnik, ki bi to opustil ali ne bi hotel izvršiti tega, se kaznuje z zaporom do 2 let.

Oni, ki z nasiljem ali s pretnjami odvrnejo enega ali več državljanov, da ne vporabijo svoje volilne pravice, se kaznujejo z zaporom od 1 meseca do 2 let.

Kdor da ali obeta volilcu darilo ali mu ponudi ali obeta mesto v javni ali zasebni službi da ga zave, da podpiše kandidatsko listo ali da je ne podpiše, ali da že dani podpis na njej prekličče, ali da za določeno kandidatsko listo glasuje ali ne glasuje, se kaznuje z zaporom do enega leta in v denarju od 30 do 500 din. Prav tako se kaznuje tudi volilec, ki sprejme darilo ali obližno darila.

Kot storilci navedenih dejanj se kaznujejo tudi oni, ki so dali sredstva ali pa pomagali, da se izvrši katero izmed teh dejanj.

Volilec ki glasuje več kot enkrat pri istih volitvah, se kaznuje v denarju od 50 do 500 din in z zaporom od enega do 6 mesecev.

Kdor glasuje ali pa se prijavi h glasovanju namesto drugega in z njegovim imenom, se kaznuje z zaporom od 3 mesecev do enega leta.

Poleg kazni določene za podkupovanje volivcev, se storilci obsodijo tudi na izgubo pravice voliti poslance najmanj za dobo enega leta, a največ za dobo 6 let.

Volilci, ne bojte se nikogar, ker zakon štiti vašo pravico, da oddate glas za pravega moža, ki čuti z vami. Vsako nasilje javite krajevni organizaciji stranke, ki bo že skrbela, da boste dobili zadoščenje. Ne pustite se od nikogar ustrahovati!

VAŠKI APOSTOL 16

OL. GANGHOFEKOVU PRIREDIL R. R.

Razen če ga ona najprej prosi odpuščanja zaradi krivice, ki mu jo je bila prizadela. In če se njej ne mudi, ji bo samo tole povedal: »Liza je zdaj v hiši. Zaradi ubogega Petra je oče uvidel, da se drugače ne da nič napraviti. Zato sem pritekel sem, da ti potem, da ne boš kaj mislila. Tako! Če bi ti meni kaj rada rekla, pa veš, kje je Gozdnikova hiša! Konec!«

Ko je prišel s svojimi mislimi do tega pomirujočega zaključka, je pospešil korake. Toda čim bolj se je bližal Jeznikovemu domu, tem počasneje je spet hodil.

V hiši je bilo vse tiho. Hlapec, ki je sedel pri odprtem ognjišču v kuhinji, je imel delo, ki ni delalo nič ropota. S plutovinastim zamaškom, ki ga je pomakal v moker pepel, je čistil in gladil ostrino svojega noža. Tedaj se je začul nejevoljni Janezov glas: »Kje pa ste vsi? Ali ni nikogar doma?«

Miha je stopil v vežo. »Dober večer, Gozdnik! V Dolenjo vas sta šli k bratrancu. Najbrž bosta kmalu nazaj.«

Janez se je oddahnil. »Čakati pa ne morem.«

»Kam se ti pa tako mudi?«

»Peter leži doma. Pa še druge skrbi imam.«

»Peter?« Miha je pogledal Janeza tako nedolžno, kakor bi se bil tega pogleda naučil od Julke.

»Da, lepa nedelja je bila. Petra so skoraj zaklali.«

»Ni vrag? Kdo ga je pa tako zdelal?«

»Jutri zjutraj pride sodnik. Ta bo že znal pravega poiskati.«

»Seveda, saj so gospodje od sodnije pametni.«

Miha je rekel te besede s smehom, toda nekaj na njegovem obrazu Janezu ni bilo prav všeč. »Ti, nikari se ne delaj tako nedolžnega. Saj si bil zraven. Prisegel si!«

»Jaz? No, ko se je začelo, sem tudi malo pomagal in sem se branil. Toda ko sem opazil, da je resno, sem odnehal in sem se umaknil.«

Janez je pogledal hlapca od strani. »Ti? Da bi se branil? No, meni ne boš pameti solil.« Šel je k hišnim vratom.

»Kaj pa je?« je mirno vprašal Miha. »Ali ne boš za Julko nič naročil?«

Janez se je pomišljal. »No, jutri pridem spet, če bo vse prav.« Razburjenje mu je zadržnilo grlo. »No, pa ji povej, da Peter leži. In ker je doktor mislil, da bi bil potreben varstva, je oče kajžaričino Liziko — Pri tem imenu se je Janezu zataknil jezik.

»Kaj?«

Janez je povzdignil glas, kakor bi bil Miha gluhih. »Oče je kajžaričino dekle vzel v hišo, da bo Petra varovala. Meni to nič ne briga. Zato sem prišel to povedati, da Julka ne bo morda kaj mislila.«

»Oh, nef« se je namuznil Miha. »Ta ne bo nič mislila. Preneumna je še, Julka.«

»No, seveda! Povej ji pač. Zbogom!« Po tem pozdravu jo je Janez odkuril, kakor bi dobri Peter že umiral.

Miha je vtaknil roko v žep. Obstal je pri vratih in začel žvižgati:

»Deklica miša,
kod si hodila ...«

Tedaj je zaslišal za hišo rezki glas svoje gospodarice. Zdaj bi bil lahko še prikljical Janeza, ne da bi mu bilo treba preveč odpirati usta, toda rajši se je zasmeljal in se vrnil v hišo. Prižgal si je pipo in sedel v temni kot ob peči. Zunaj na pragu sta si Jeznica in Julka stekali sneg s čevljev. Potem sta stopili v vežo. Ko je Jeznica zagledala Miho, je debelo pogledala. »Kaj, danes, ko je nedelja, čepiš doma?«

»Mislim sem si, da je dobro, če kdo varuje hišo.«

Ta dokaz zvestobe do hiše je menda kmetico ganil. »Hvala, Miha. Nate se človek lahko zanese.« Vrgla je svojo rutó na klop. »Zdaj bom pa pogledala v shrambo. Kar lačna sem.«

»Lep patron je ta bratranec!« ji je segla Julka v besedo. »Še skledice káve nama ni ponudil. Seveda, bog je najprej sebi ustvaril brado. Le pohitite, mati, da ne umrem od lakote.«

»Čarati ne znam. Boš morala že iti h kajžariči.«

Miha se je posmejal.

Toda Jeznica je resno rekla: »Tu se ni treba nič smejati!« Potem je šla v kuhinjo.

Društva kmečkih fantov in deklet za našo vas

Preteklo nedeljo je imela Zveza društev kmečkih fantov in deklet svoj letošnji občni zbor v dvorani celjskega Narodnega doma. Občni zbor je bil zelo dobro obiskan, saj se je zbralo na njem 147 delegatov, ki so zastopali 112 društev. Po ogromni večini je vsako društvo poslalo vsaj enega delegata, le društva iz Prekmurja zaradi pomanjkanja denarnih sredstev niso mogla poslati več zastopnikov, temveč je vsa predstavljal samo en delegat, Štefan Komin.

Občni zbor je otvoril in vodil predsednik Ivan Kronovšek, ki so mu zbrani delegati priredili prisrčne ovacije. Ravno tako so delegati toplo pozdravili zastopnika češke kmečke mladine v Jugoslaviji Jožico Hejtmankovo in Alojzija Užika iz Darovara. Z velikimi ovacijami je bila odobrena in odposlana vdanostna brzojavka Nj. Vel. kralju Petru II.

Predsednik Kronovšek je v svojem poročilu orisal idejo, napore in uspehe Zveze kmečkih fantov in deklet v preteklem letu. Bil je ob tej priliki vnovič deležen toplih pozdravov in zasluženega priznanja. Tajniško poročilo je podal tajnik Košmrlj, ki je med drugim navedel, da je bilo v pretekli sezoni po društvi 45 prosvetnih in poučnih tečajev, 54 tekem iz kmečkega dela, 62 mladinskih zborovanj, 58 poučnih izletov ter preko 80 družabnih večerov in akademij. Vseh teh prireditev se je udeležilo 80.000 ljudi. Poleg tega so društva imela 728 predavanj, iz svojih knjižnic pa izposodila več tisoč knjig. Že te številke kažejo, kako veliko prosvetno delo izvršujejo na podeželju društva kmečkih fantov in deklet ter njihova zveza.

V imenu raznih odsekov so poročali njihovi načelniki Merslavič, Udovič, Dovč, Tomavčič Iljaž in dr. Resina. Poročila so bila soglasno in z zadovoljstvom odobrena. Ravno tako je bila sprejeta razrešnica, ki jo je staremu odboru predlagalo nadzorstvo po blagajniškem poročilu blagajnika Majcna. Ivan Nemec je nato razvil program, ki naj ga vsako društvo izvede v novem poslovnem letu. Tudi njegovi predlogi so bili sprejeti.

Pri volitvah je bil z navdušenimi aklamacijami za predsednika zopet izvoljen Ivan Kronovšek, za podpredsednika Tine Jauhar in Joško Tomažič.

Po volitvah je bila soglasno sprejeta resolucija, ki pravi:

»Občni zbor Zveze kmečkih fantov in deklet usvaja resolucijo glavnega odbora od 15. V. 1938. Z ozirom na čas in prilike, v katerih živimo, smatramo še za potrebno:

1. poudariti nujnost čim tesnejšega sodelovanja z vsemi čisto prosvetnimi, po duhu sorodnimi organizacijami Slovenije, zlasti Sokolom in ZKD z ozirom na splošne narodne koristi pa tudi z drugimi.

2. poudariti, da se smatramo za stanovsko in nacionalno organizacijo, ki je slovenska, jugoslovenska in splošno slovanska in ki v skupnem in složnem delu vidi edini pogoj za izboljšanje socialnih in gospodarskih prilik na vasi. Samo izboljšanje tega položaja pa more zagotoviti kulturni napredek, posebej še nacionalni preporod slovenskih in jugoslovanskih narodnih mas.

3. zlasti poudariti, da naj pri nas organizirana kmečka mladina čim globlje poseže v gospodarsko in socialno delo, ki naj izpopolnjuje načelno delo za izobraževanje in vzgajanje vasi. V polni meri bo to mogoče po sporazumni, srečni rešitvi notranje-političnih vprašanj, ki vise kot težko breme nad vsem življenjem in postavljajo v senco pereči kmečko-socialni problem, ki nam je predvsem na srcu.

4. Zveza kmečkih fantov in deklet je in ostane kulturno združenje, ki kot tako zlasti ne posega v politično udejstvovanje. Pri tem se pa vendar pozivajo vsi, da se naj ravnavajo po načelih pravičnosti in poštenja, ki morajo biti osnova za vsako javno delo.

Pri slučajnostih so se oglasili razni delegati in delegatke s kratkimi poročili in pripombami. Zopet se je pri tej priliki pokazalo, kako popularen in priljubljen je pri organizirani kmečki mladini dolgoletni predsednik Zveze Ivan Kronovšek, kateremu so zborovalci vedno znova vzklikali.

Julka se je začela preoblačiti, ne da bi se bila zmenila za Miho, ki je bil v izbi. Ta pa je oprl komolce ob kolena in jo gledal, ko je odpenjala srebrno verižico za vratom, odpasovala svilen predpasnik in potem smuknila v drugo krilo. Potem ji je rekel:

»Ti! Danes si pa zamudila obisk!»

»Tako? Ali je bil tu?« Julka se je namuznila. »To je pa lepo, da se je prišel izpovedat.«

»Pošto ti je pustil.«

»Že vem, kaj.«

»Tako, ali si že zvedela?«

Začudeno ga je pogledala. »Kaj?«

»Da je Kajžaričina punca pri Gozdnikovih na domu.« Prestrašena je strmela Julka v kot, kjer je sedel Miha. Ta je vstal. »Pravi, da je Peter zbolel!« Ta »zbolel« je čudno naglasil. »In zato je Janez prišel sem. Da ne boš morda kaj mislila.«

»Tako? Tako?« se je zahihitala Julka. Toda njen smeh je zvenel kaj leseno.

Miha je vzel klobuk izza peti, si ga dal postrani na glavo in se ji počasi približal. »Julka?«

»Kaj?«

»Ali si ljubosumna?«

Od strani ga je pogledala. »Pojdi no, tepec! Če bi se takšne bala, ne bi vedela, koliko sem vredna.«

Smeje se je stopil čisto k njej in ji ovil roko okoli vratu.

Hotela se je braniti: »Nehaj! Mater bom poklicala!«

»Zaradi mene!« Skoraj surovo, da je zastokala, jo je pritiskal k sebi in jo poljubil.

»Miruj!« Jezno ga je pahnila stran. »Vsega mora biti enkrat konec.«

Tedaj jo je izpustil. »Čakaj, še nekaj ti bom povedal.«

Julka je tiho odvrnila: »Glej, da izgineš!«

»Mati mora biti danes utrujena. Spet bo dobro spala.«

Z vročimi očmi ga je pogledala. Potem aa je brez besede šla iz izbe.

Hlapec se je namuznil. Tudi on ni mislil ostati v hiši. V kuhinji je pozdravil Jeznico: »Zbogom! Na kozarec vina grem.«

»No, dobro. Na moj račun ga izpij Peter. Priracunala ti ga bom. Samo prepozno mi ne hodi domov!«

»Ne, ne, danes pa že ne!« Spet je začel žvižgati isto esem kakor prej in zašel čez dvorišče.

Ko je prišel na travnike, ki so padali proti dolini, je v poslednjem soju dneva videl še mladega Gozdnika na cesti.

Janez je z dolgimi koraki krenil proti vasi. Obraz mu je rdel. Neprestano se je prijemal za vrat.

»Takšne skrbi! Še smejaš se mi bodo zaradi te nerode!«

Ko je prišel domov, je hotel zaviti naravnost proti Petrovi čumnati, toda na dolgem hodniku se je obrnil in stopil najprej v kuhinjo. Vprašal je dekle: »Ti? Kako je gori? Kaj je s Petrom?«

»Dobro mu je! Saj ima varstvo!«

»Seveda — «

Pri večerji v izbi, kjer so sedeli za mizo vsi razen Petra, so klepetali samo o popoldanskem fantovskem prepiru, o Kajžarici in

Politični pregled

Zunanjepolitično je bil pretekli teden zelo pester. Važni dogodki so se razvijali na treh področjih: okrog češko-slovaškega vprašanja, v Španiji in na Daljnem vzhodu.

Ostra borba za novo slovaško-madžarsko in rusinsko-madžarsko mejo traja dalje.

Borba je zavzela velik obseg in so v njo posegle zopet velesile. Ko češkoslovaška vlada Madžarom ni hotela predati vsega, kar so zahtevali, so pogajanja prekinili ter so zatekli v Varšavo k Poljakom, v Rim k Italijanom in v Berlin k Nemcem, da jim pomagajo doseči zaželene cilje, nmreč priključitev polovice Slovaške in vse Podkarpatske Rusije. Pri Poljakihi so imeli srečo in sam poljski zunanji minister Beck se je šel izpostavljal za madžarske težnje, ko je potoval k romunskemu kralju in ga hotel pridobiti za to, da Romunija dovoli razkosanje rusinske dežele proti drugim jamstvom, ki bi jih dali Madžarska in Poljska, ki bi na ta način prišli do skupnih meja. Toda ni nič dosegel. Toda Nemčija Madžarom in Poljakom ni bila naklonjena in tako so njihovi načrti izpodleteli. Zaradi nemškega stališča, ki je bilo v prilog Slovaškov, je tudi Italija umaknila preočito oporo, ki jo je prej nudila Madžarom. Na pobudo Nemčije se bodo sedaj pogajanja nadaljevala in bodo mejo med Češko-Slovaško-Rusinsko in Madžarsko določili po narodnostnem načelu in ne drugače. Slovaška in Rusinska sta dejansko rešeni. Poljsko-madžarski načrt o skupnih mejah se je podrl. Prav tako tudi poljska zamisel o skovanju poljsko-madžarsko-romunskega bloka, ki bi bil branil Sovjetom dostop v Evropo, Nemčiji pa napredovanje proti vzhodu. Nemčija si je ohranila pot proti vzhodu odprto. Ob sklepu našega poročila pa vse kaže, da bosta odločali ta spor Italija in Nemčija skoraj gotovo v škodo Slovaške in Rusinske.

Močno vznemirjenje v Litvi

je nastalo zaradi poslabšanja razmerja do Nemčije in Poljske. Litva je pripravljena zagotoviti nemški in poljski narodni manjši-

Liziki. Janez je postajal čedalje nemirnejši med tem pogovorom. Iznemada pa je rekel: »Oče, še dekletu je treba kaj poslati za večerjo.«

»No, da, zaradi mene!«

Janez je naložil toliko dobrot na krožnik, da je dejal pastir: Če bi se meni tako dobro godilo.«

Toda dekla, ki jo je Janez poslal v čuma nato, je prinesla vse nedotaknjeno nazaj. »Lepo se zahvali, pa pravi, da zanjo ni nič treba.«

Janez se je razdražen posmejal. »Ali živ od božje besede?«

»Vse kar je prav!« je zagodil stari Gozdnik. »Norčevati se pa iz dobrega ni treba!«

Janez je vstal. »Pozdravljeni bodite!«

Tedaj je oče položil pesti na mizo. »Kaj pa je spet? Kam misliš iti?«

»Tja, kamor spada pošten fant v nedeljo. K drugim v gostilno.«

»Vraga, fant! Kaj pa ti je? Ali si se z Julko sporekel?«

»Sporekel? Jaz? Z Julko?« Janez se je posmejal. »No, da ti pride kaj takega na misel!«

»Ze je bil v veži. Potem pa čez dvorišče in na cesto, kakor bi ga bil kdo podil.«

Ko je stopil v gostilno, je zavriskal, kakor bi bil hotel priti v pravo voljo. Križec glasovi so ga pozdravili. Vse mize so bile zasedene in dima je bilo toliko, da se je luč skozenj le medlo videla. Vrščič pa takšen kakor v judovski šoli. Zlasti v drugi sobi, ki je bila namenjena bolj za fante.

Janez je moral najprej poskusiti vino iz vseh kozarcev, ki so mu jih znanci molili

ni vse pravice, da se izogne novim nespornostim.

V češkoslovaški notranji politiki se kažejo temeljne spremembe tudi v delovanju strank. General Syrový napoveduje obsežen sanacijski program.

V Španiji so nastale velike spremembe.

Italija se je odločila, da odpokliče svoje protovoljce iz Francove armade. Odšlo jih je že 10.000. Prihodnje tedne bo odpoklicala tudi topništvo in druge tehnične čete, ki so baje še številnejše, kakor je bila pehota. Italija je to storila, ker bo šele sedaj Anglija priznala zasedbo Abesinije in uveljavila sporazum, ki ga je poletji sklenila z Italijo. Državljanjska vojna v Španiji se torej vendarle bliža koncu.

Na Daljnem vzhodu so Japonci pretekli teden dosegli velikanske uspehe.

Napadli so Kitajsko z južne obale navzgor ter v bliskovitem prodiranju v petek zjutraj že zasedli milijonsko mesto Kanton, ki je bilo prestolnica južne Kitajske. Kitajcem je sedaj vsak dovoz orožja iz tujine onemogočen. Tudi na srednjem Kitajskem se Japonci približujejo prestolnici Hankov in jo bodo prihodnje dni tudi zasedli. S tem so Japonci dobili v svoje roke najbogatejše kraje Kitajske ter bodo brez dvoma pripravljeno pogajati se za mir.

V Palestini so pretekli teden doživeli krvave dneve.

Arabci so vdrlji v staro mesto in so tamkaj precej divjali. Anglija je morala poslati v Palestino 25.000 mož in je sedaj Jeruzalem vojaško zasedla ter hoče z odločno roko napraviti konec prelivanju krvi med Judi in Arabci.

Japonci so zasedli prestolnico kitajske vlade Hankov.

Kitajska vojska in večina prebivalstva sta se umaknili iz mesta že pred prihodom Japoncev. Kitajci so mesto na več koncih zažgali in pogнали v zrak vsa važnejša poslopja. Japonci so dobili v roke mesto, ki je gorelo na vseh straneh. Japonska letala preganjajo bežečo kitajsko vojsko ter civilno prebivalstvo ter brezobzirno obstreljujejo skupine beguncev. Izgube kitajske vojske pa znašajo v zadnjih treh mesecih blizu milijona mož. Ja-

ponske izgube so dosti manjše, ker so Japonci v vseh zadnjih bojih pošiljali naprej tanke, letala in topništvo, pehota je prodirala za njimi šele, ko je bil kitajski odpor docela strt. Japonski politični krogi poudarjajo, da niti zasedba Kantona, niti padeč Hankova ne pomenita konec japonskih operacij na Kitajskem. Japonska se bo borila vse do tlej, dokler ne bo zlomljen zadnji odpor maršala Čankajška. Japonski načrt stremi za tem, da se vojski maršala Čangkajša onemogočijo vse zveze za dovoz vojnega materiala.

Velike politične spremembe napovedujejo na Madžarskem.

Vso oblast naj bi vzel v roke regent Horthy s pomočjo predsednika vlade Imredya, ki bi postal madžarski diktator in preosnoval socialno razrvano državo po pravičnejših načelih.

Ostre ukrepe proti Judom je izdala bolgarska vlada.

Prepovedano je vsako priseljevanje tujih Jugov, zelo bodo pa tudi omeili udeleževanje bolgarskih Jugov v gospodarstvu.

Gospodarstvo

Ugodna sadna in vinska letina

Maribor, v oktobru.

Sadna trgovina in nakup sadja, ki sta bila radi pomanjkanja denarnih nakazil precej časa v zastoju, sta spet v polnem razmahu. S pesniškega kolodvora odhaja dnevno na desetine vagonov jabolok. Po Mariboru švigajo dan za dnem tovorni avtomobili, polni za izvoz namenjenih jabolok. V zadnjem času se je cena jabolkam zopet dvignila do 2.50 in celo 2.75 din za kg. Tako se je cena po dvakratnem padcu na 1.50 in 1.75 ustalila na oni višini, na kateri je bila ob pričetku letošnje izvozne sezone, ko je osrečila zlasti osrčje Slovenskih goric in kraje okoli Gornje Radgone, kjer je bila sadna letina izredno dobra.

Razveseljivo je pri tem tudi to, da nemški kupci naših jabolok ne izbirajo posebnih sort, ampak se zadovolje z mešanim blagom. Četudi kažejo seveda precej zanimanja za najboljše vrste našega sadja (kanadke itd.) Sri-

so bile prav všeč saj je podobne že slišal v fantovski sobi. Z jeznim busedami: »To bi bil lahko imel tudi doma!« je vzel svoj kozarec in se preselil k drugi mizi.

Tedaj so ga vsi obsuli z vprašanji, ali je res, da je vzel Gozdnik Kajzarjevo v hišo — — Dalje s svojimi izpraševanji niso prišli. Kakor bi bil nekdo zažgal stol pod njim. Je planil Janez kvišku: »Mir hočem imeti! Se v gostilni ga nimam Hvala!« Vrgel je natakarici kovača in šel.

Ko je prišel domov, je videl, da je vse temno. »Seveda, oče! Njemu je lahko! Kar spat gre! Drugi pa naj letajo po svetu s skrbmi na hrbtu!«

Ena sama luč je gorela v vsej hiši. Tam za hlevi je bilo razsvetljeno okence. »Tako, tako?... Janez se je nekaj časa pomišljal preden je odprl hišna vrata. Tedaj je videl, da je tudi v kuhinji ta luč. Dekla je pomivala posodo

»Hej, ti!«

»Kaj?«

»Ali je ona še gori?«

»Slišala nisem, da bi bila šla.«

Godrnjaje je vzela dekla luč in odcočkjala po dolgem hodniku.

Janez je ostal v temni veži, dokler se dekla ni vrnila. »Kako je z njim, kaj?«

»Dobro. Spi.«

»Pa ona?«

»Sedi pri njem kakor svetnik v kapelici. In gleda ga, kakor siromak top'o peč. Če ne bi človek vedel, kakšne vrste ženska je, — bi se morala človeku smiliti.«

Dekla je že izginila v kuhinji. Janez je stal še zmerom v veži, kakor bi bil prepri-

čo poživljenja izvoza naših jabolok se opaža med našimi izvozniki sadja in sadjarji upanje, da bo do konca izvozne sezone mogoče izvoziti vse za prodajo razpoložljivo in že pripravljeno sadje ter da bo možno ustreči pričakovanju glede izvoza še zadnjih 3000 vagonov, ki pojdejo preko meje Seveda se opažajo tudi letos računski s špekulacijami, saj je precej takšnih, ki so spravili in še spravljajo velike količine izbranega sadja v skladišča, da ga bodo lahko pozneje prodajali po ugodnejših cenah.

Kakor je letošnja sadna prodaja precej zadovoljiva, tako se obeta tudi našim vinogradnikom izredno ugodna kupčija z novim vinom. Naši vinogradniki že dolgo ne pomnijo tako lepe bilance z velikimi napori in denarnimi žrtvami združenega vinogradniškega zanimanja za most, kakor letos, ko ga prodajajo po 6 do 8 din liter. Žal pa se med vinogradniki čujejo pritožbe radi pomanjkanja nezatrošarinienega sladkorja za slajenje mostov, ker prihaja v poštev le za vinograde v senčnejših in manj ugodnih legah.

Tako je prineslo letošnje leto našemu obmejnemu sadjarju in vinogradniku lepo in zaslužno plačilo za trud in ogromne napore, ki ne dopuščajo našemu kmetovalcu nikakšnega odmora in oddiha. V vrstah sadjariev in vinogradnikov se opaža optimizem ter se izraža upanje, da bodo s pomočjo vnovčenih pridelkov lahko vsaj v glavnem poplačali davčine in druge najvažnejše potrebe.

Tedenski tržni pregled

GOVED IN SVINJE. Na sejnih zadnjega tedna se je trgovala živina za kg žive teže: V Ljubljani volji in telice 4.50 do 6, krave od 2.50 do 5.50, teleta od 7 do 8, prašiči špeharji po 9.50, pršutarji pa po 8 din. V Kranju volji od 5.75 do 6.25, krave od 5 do 5.50, teleta od 7 do 8, prašiči pršutarji 8 do 9.50, špeharji po 10 din. Prasci 7 do 8 tednov stari pa 1.40 do 2.50 din rilec — V Ptujju volji od 4.50 do 5.50, krave 2.50 do 3.75, biki 3.50 do 5, junci 3 do 4, telice 4 do 5, prašiči špeharji po 8.50, pršutarji pa od 7.50 do 8 din. 6 do 12 tednov stari prasci so bili po 80 do 165 din za rfilec, plemenske svinje pa po 7 din za kg. V Semiču volji od 3 do 4.50, krave pa po 3 din.

KRMA se trguje za metrski stot: V Ljubljani seno po 100, slama po 60 din. V Mariboru seno po 75, slama po 40 din. V Kranju seno po 75, slama po 45 din.

KROMPIR so prodajali v Ljubljani po 75 v Kranju po 75, v Mariboru po 100 din metr-

pod nos. Vmes je klepetal, kakor bi mu bili že prvi kozarci vina razvozijali jezik. Potem je hotel stopiti v sosedno sobo. Toda čeprav je bil to kraj, »kamor spadajo fantje v nedeljo«, je vendar na pragu obstal. Jeznikov Miha je imel namreč tam prvo besedo. Ko ko ga je kopicca fantov, ki so se stiskali v tesni sobi, opazila, so iznenada vsi umolknili. Kako čudno so se smejali! Janezu je poglano kri v glavo. »Ali mar ne smem slišati, kaj govorite?«

»Oho! Le počasi!« je zaklical Jeznikov Miha. Še drugi so se oglasili za njim.

»Tako? Kar vsi morate kričati?« Janez se je smejal. »En sam si ne upa, kaj? Seveda za metlo je treba precej brezovih vej! Ali ste lepo zbrani vsi tisti, ki ste danes padli po našem Petru?«

Nekateri izmed fantov, ki so sedeli bliže vrat, so planili kvišku in se začeli zadirati nad Janezom. Toda pogled iz njegovih oči je bil dovolj, da se mu niso upali priti preblizu. Vmešal se je še oštir in rekel odločno: »Fantje, pri meni se ne boste pretrepali! To lahko opravite pri cerkvi!«

Tedaj so se začeli nekateri smejati, drugi pa iznova zabavljati. Najhujše kričalice je prijel Janez za rame in jih potisnil nazaj na klopi. »Tu ostanite! Saj ste šele napol pijani. Poskrbite, da se ga boste najprej dovolj nažrili. Svete nedelje bo kmalu konec.« Potem si je obrisal roke ob jopiču in šel iz fantovske sobe, ne da bi se bil še kaj zmedil za trušč in zabavljanje v njej.

V veliki izbi je sedel za mizo, kjer se je gnetlo že dosti drugih vaščanov. Pametni možje so spet govorili o rečeh, ki Petru ni-

čan, da bo pvedel še kaj. Toda ko le ni bilo ničesar, se je obrnil proti svoji sobi. Nič luči ni prižgal. Sezul se je, slekel suknič in se vrgel na posteljo.

Petrolejka, ki je gorela spodaj na cesti, je metala skozi okno droben soj na strop sobice. V ta soj se je zastrmel Janez. Zdal ga je zeblo, da se je vse tresel, zdaj mu je bilo vroče kakor v soparni poletni noči.

»Kaj je z menoj? Kaj je le?« Sedel je na posteljo in se prijel za glavo. Potem se je spet zastrmel v svetlo liso na stropu. In tedaj se mu je zazdelo da gleda skozi to liso kakor skozi okno. Sredi poledenele, od sanj izvožene poti je videl Liziko, vso zbegano, v vetru drhtečo.

»O, ti norec! Ti norec!« Kakor bi ga bil neznan glas zbudil iz sanj, se je zdrznil. Sklonil se je proti tlom kakor bi bil hotel poslušati skozi strop. Kar je nekaj slišal. Bilo pa je le klototanje studenca pred hišo. Toda Janez si je domišljal, da mora stokati Peter, ki ga boji rana. Prižgal je svečo, golorok in v nogavicah je neslišno odprl vrata in odšel po stopnicah navzdol.

Na dolgem hodniku, ki je držal do Petrove čumnate, je položil svečnik na tla, se splazil do vrat in prisluhnil. Slišal ni nič drugega kakor težko, počasno dihanje. »Domov je šla.« si je mislil. Potem je pritisnil na kljuko. Tišina in mrak sta vladala v sobi. Lučka, ki je gorela na oknu je bila zagrnjena z vsemi mogočimi predmeti, da bolnika svetloba ni dražila. S Petrovim čevlji, njegovim klobukom in debelim molitvenikom. Čez vse to je dala Lizika še svojo ruto. (Dalje prihoduje.)

ski stot. Ljubljanska borza za blago javlja po 80 din za metrski stot pri vagonških množinah.

MED. V Ljubljani se je čisti med trgoval po 20 din za kg.

HMELJ. Živahno zanimanje in povpraševanje za še prav pičlimi zalogami hmelja traja nespremenjeno dalje. Za boljše in najboljše blago se je plačalo do 33 din za kg. — **Zatec, Nemčija.** Lastniki blaga zelo zadržujejo blago. Kar se je dalo dobiti, je stalo 950—1050 kron za 50 kg. (30—32 din za kg) Nemške pivovarne so na deželi kupile nekaj sto stotov po ceni 125 mark za 50 kg. (37 din za kg). Producenti, ki čakajo na ureditev trga, drže cene visoko. Skupno obsega žateško hmeljsko okrožje najboljše hmeljnike s površino 5660 ha, prištevši še druga hmeljska ozemlja, je dobila Nemčija 7220 ha novih hmeljnikov in je sedaj največji producent kvalitetnega hmelja na svetu.

SADJE. Cena sadja se je v preteklem tednu precej dvignila. Sadni trgovci že plačujejo za zimska jabolka po 3 din za kg. Ker bo zimskega sadja primanjkovalo, bodo cene ostale trdne. Po 1. nov. 1938 bodo znižane tudi uvozne carine za prešno sadje v Nemčijo, zato se bodo dvignile tudi cene prešnemu sadju.

Sejmi

30. oktobra: Studenec (krški srez), Veliki Gaber;
1. novembra: Črnomelj;
 2. novembra: Cerkljica, Mirna, Vitanje;
 3. novembra: Dravograd (samo živinski), Zagorje ob Savi, Pišcece;
 4. novembra: Konjice, Sv. Lenart nad Laškim;
 5. novembra: Beltinci.

Vrednost denarja

Na naših borzah smo dobili v devizah (s prištetjo premijo):

- 1 holandski goldinar za 23.87 do 24.02 din;
- 1 nemško marko za 17.56 do 17.70 din;
- 1 angleški funt za 208.65 do 210.70 din;
- 1 ameriški dolar za 43.60 do 43.94 din;
- 100 franc frankov za 116 do 118 din;
- 100 italijanskih lir za 230 do 233 din;
- 100 čeških kron za 151 do 152 din.

Na prošnjo opozarjamo, da gre tu za devize ne za valute, katerih tečaj žal ne notirajo, na borzah — Vojna škoda se je trgovala v Beogradu po 471 do 472 din Nemški klirinški tečaj se bil v Ljubljani po 14.30 din

Drobne vesti

= **Izvoz ljutomerskega vina.** Nedavno so imeli ljutomerski vinogradniki zborovanje, na katerem so ugotovili, da bodo iz ljutomerske okolice letošnje lahko izvozili okrog 500 vagonov izvrstnega vina. Pretekla leta so šle velike količine vina v Avstrijo, po pr. ljučitvi pa se je pojavila velika zapreka carinah, kakršne je prej imela Nemčija. Prav na Dunaju in v Gradcu so bili najboljši odjemalci ljutomerskega vina. Vinogradniki bodo skušali pri vladi posredovati z namenom, da se pri sklepanju trgovinskih dogovorov z Nemčijo upoštevajo tudi slovenski vinogradniki.

= **Izvoz sadja.** Kljub temu, da je bila letos zaradi pomladanske pozebe v posameznih krajih zelo slaba šadna letina, je obrodilo sadje v okolici Maribora in v nekaterih okrajih bivše mariborske oblasti zelo dobro. Skoraj vsa jabolka so bila izvožena v Nemčijo in bivšo Avstrijo, nekaj vagonov tudi v ČSR in v Belgijo. Povprečna cena izvoženih jabolk je bila 1.80—2.80 din, le za najboljše blago se je plačalo do 3 din za kg.

= **Pridelek domačega bombaža** iz Južne Srbije, znaša okrog 365.000 kg. Od letošnjega pridelka bodo prevzele predilnice v dravski in savski banovini 85%.

= **Naša revščina.** Čeprav je naša država izrazito kmetijska, je vendar pri nas poraba pšenice in drugih poljskih produktov v primerjavi z drugimi državami prav majhna. V Bolgariji pride na osebo 207 kg pšenice in drugih vrst žita, v Franciji 204 kg, v Belgiji 196, v Italiji 185 kg, v Angliji, na Madžarskem 140 kg, na Nizozemskem 134 kg, v USA 132 kg, v Švici 126 kg, pri nas pa samo 112 kg. Statistika ve tudi povedati, kakšna je potrošnja raznih drugih pridelkov v posameznih državah. Tako n. pr. pride na Poljskem letno na prebivalca 932 kg krompirja, v Nemčiji 703 kg, v Belgiji 449, na Norveškem 312 kg, pri nas pa pride letno na glavo prebivalca samo nekaj nad 50 kg. O sladkorju pa pravi statistika, da ga pride na Poljskem letno na prebivalca nad 58 kg, v Angliji nad 47 kg, v USA tudi toliko, na Švedskem 48 kg, pri nas pa samo 5 in pol kg. Kave porabi prebivalec Danske letno nad 8 kg, Belgije nad 5 kg, Francije in Švice blizu 5 kg, Nemčije 2 in pol kg, Italije 1 kg, ČSR tudi toliko, pri nas pa pride na prebivalca na leto samo 0.6 kg. Po statističnem pregledu smo pri nas v primerjavi z drugimi tudi pri uživanju vina precej zmerni. V Franciji pride letno na prebivalca 157 l, v Italiji 88 l, v

Španiji 70 l, v Švici 40 l, na Madžarskem 39 l, v Jugoslaviji pa 23 l.

= **Odgoditev eksekucijskih mer v vinogradniških okoliših.** Vinarsko društvo je prosilo, da odgodijo davčne oblasti rubežni, ki so bile predvidene za jesen, v vseh vinorodnih okoliših, da bo vinogradnikom omogočeno mirno prodati svoj pridelek. Finančni direktor v Ljubljani je sedaj naročil vsem davčnim upravam, da naj napram davčnim zavezancem, ki so pri plačilu davkov in kmečkih dolgov navezani v pretežni meri na dohodke iz vinogradništva, ne uvajajo eksekucijskih korakov pred 15. XI. Davčne uprave bodo preklecale že uvedene eksekucijske mere. V izrednih primerih pa se bo mogel na individualne prošnje tudi ta termin podaljšati. Vinogradnike opozarjamo, da se v slučaju potrebne odgoditve čez navedeni rok obrnejo neposredno na pristojne davčne uprave.

= **Nova zadružna vinska klet v Ormožu.** Oni dan je bila v Ormožu dograjena velika zadružna klet, ki se odlikuje z vsemi modernimi napravami. Klet je last kletarske zadruge, ki obstoja že nad 40 let in ima okoli 600 članov. H gradnji kleti je prispevala banovina in kmetijsko ministrstvo. Tvrdka Miovič Peter iz Maribora je izdelala in dobavila betonske cisterne, ki so obložene s steklom. V te cisterne se lahko natoči 3.500 hektolitrov vina. Ta klet bo velikega pomena za ves ormoški vinarski okoliš, saj bodo vinogradniki mnogo lažje vnovčili svoje vino.

= **Avtentično tolmačenje k uredbi o likvidaciji kmečkih dolgov.** Po uredbi se smatra za kmeta v smislu te uredbe tista oseba, ki ji je kmetijstvo glavni poklic, ki obdeluje zemljo sama ali s člani rodbine, po potrebi pa tudi z najeto delovno močjo, če izvirajo nje obdavčni dohodki pretežno iz kmetijstva. Posvetstvo pa ne sme presegati 50 ha orne zemlje. K tej določbi uredbe je izšlo avtentično tolmačenje, ki pravi: Za kmeta v smislu uredbe o likvidaciji kmečkih dolgov se smatra tudi tista oseba, ki obdeluje zemljo samo z najeto delovno močjo, vendar pa izpolnjuje vse ostale pogoje uredbe.

= **Odložene sodne dražbe.** Člen 3 zakona o volitvah narodnih poslancev med drugim določa, da se ne smejo vršiti sodne dražbe nepremičnin v času 15 dni pred in 3 dni po volitvah. Zato so vse za ta čas določene dražbe preložene.

Po Hirschevi — J. M.:

V valovih grajskega jezera

Roman

7

Preden se je vrnil Mihon v Gozdnik, je šel še na železniško postajo in povprašal, ali so sinoči videli Mirka Juga, da bi se bil odpeljal. To so mu potrdili. Vedeli pa niso povedati, ali je bil sam ali v družbi s kom drugim, ker je bilo precej ljudi na postaji.

Baš ko je zapustil postajno poslopje, je pridrdral na postajo vlak iz Ljubljane in izstopil je mlad mož z dobrodušnim obrazom.

»O, gospod Orešnik,« ga je nagovoril Mihon in mu stisnil roko. »Ze nazaj? Kakor sem čul, ste nameravali za več tednov izostati.«

»To je tudi bila moja namera,« je odvrnil Orešnik, ki se je začudil zaupnemu pozdravu moža, ki ga je le površno poznal. »Hotel sem v družbi z več tovariši napraviti izlet v Beograd in Srbijo, pa so se mi tovariši skujali.«

»V Oklešnici je v takih vročinah prav prijetno, ker imate gozd v bližini,« je napeljeval pogovor policijski nadzornik. »Stanujete pa tudi v prijetnem stanovanju. Gospod Jug je vaš prijatelj, kaj ne?«

»Da, da, poznavam se že vrsto let iz Ljubljane, kjer sem obiskoval učiteljske, a on je bil v gimnaziji. Pred nekaj dnevi mi je pisal, da bo odpotoval v tujino.«

»Tako?« je rekel Mihon tako hitro, da se je Orešniku zazdelo nekoliko čudno.

»Že v nekaj dneh odpotuje,« je pripomnil Orešnik.

»Dovolite, da vas malo spremim,« se mu je prislil Mihon, ki ni hotel zamuditi priložnosti, da ne bi še kaj več izvedel od njega o Jugovih. »Kam pa namerava odpotovati?«

»Tega mi ni pisal. Sicer pa mora malo proč iz teh krajev, da bo pozabil svojo nesrečo.«

»Vi mislite njegovo razdrto zaroko z gospodično Ogorelčevo?«

»Seveda. Bogate dame se rade igrajo z moškimi. Kadar se jih naveličajo, pa jih kratkoma odslovijo. Tako se je zgodilo tudi ubogemu Mirku Jugu, ki je slepo verjel v ljubezen Vere Ogorelčeve,« je rekel učitelj Orešnik. »Najsramotnejši pa je način, kako se je bogata razvajenka otresla Juga. Pisala mu je pismo, češ da ima v rokah dokaz njegove nezvestobe in pokvarjenosti.«

»Ali vam je Jug to sam povedal?« je vprašal Mihon.

»Ne, ne. Sam bi si rajši jezik odgriznil, kakor pa kaj takega zaupal tujim ušesom. Njegova dobra mati je v strahu in skrbi za svojega sina vse povedala meni. Mirko je zdaj čisto drug človek. Kakor senca hodi okoli. Sam sem ga slišal, ko je rekel materi, da bo napravil strašen konec, če ga bo Vera trmasto odklanjala.«

»No, res je, da se jed nikdar ne použije tako vroča, kakor je skuhana. Sicer pa, ali

že veste, da je gospodična Ogorelčeva včeraj izginila?«

»Gospodična Vera je izginila?« je vzkliknil Orešnik ves prestrašen. Mihon je opazil, da je učitelj močno prebledel. »Kako si to razlagate?« je učitelj boječe vprašal.

»Še nismo vsega dognali,« je menil Mihon in nato vso zgodbo obrazložil Orešniku.

»To je grozno,« je dejal potrti učitelj malodušno. »Zakaj mi niste tega takoj povedali?«

»Zaradi tega ne, da ste mi zaupali čim več zanimivih reči o mladem Jugu,« je odgovoril nadzornik. »Če boste kaj izvedeli o gospodični Ogorelčevi, me boste obvestili, kaj ne? — Tukajle se loči najina pot. Moram še v Gozdnik.«

Ponudil je roko učitelju, ki je le nerad položil svojo roko v njegovo. Z mrkimi očmi je mladi učitelj zrl za policijskim uradnikom, ki je naglo korakal po poti v Gozdnik.

»Preklemanski vohlač me je speljal na led, in jaz sem mu v svoji nerodnosti izgobezdal vse, kar mi je ležalo na srcu,« je zagodrnjal Orešnik. »Ubogemu Mirku sem napravil slabo uslugo. Čudna pa je ta zgodba vsekakor. Gospodična je izginila, a Mirko hoče v tujino.«

Učitelj je hitro stopil, da bi čimprej prišel v svoje stanovanje.

Tudi nadzornik Mihon je med potjo govoril sam s seboj.

»Srečo sem imel, da mi je vse tako prosto-dušno povedal,« je mrmral. »Kaj mi je že rekel? Da je Jug zagrozil svoji nezvesti zaročenki s strašnim koncem in da namerava odpotovati v inozemstvo. To je skrajno sumljivo.«

= Slinavka in parkljevka v Sloveniji. Od 25. septembra do 10. oktobra se je pojavila slinavka in parkljevka v Sloveniji na novo v okrajih Celje (občine: Dobrna, Nova Cerkev in Velika Pirešica), Laško (občine: Jurklošter, Laško in Sv. Krištof), Slovenjgradec (občine: Slovenjgradec in Velenje) ter Šmarje pri Jelšah (občine Polje ob Sotli, Planina pri Sevnici, Sv. Peter pod Sv. Gorami in Šmarje pri Jelšah). Skupno beleži izkazi, da je okuženih v vsej Sloveniji po stanju z dne 10. oktobra 372 dvorcev, od tega v okraju Dol. Lendava 326.

D O P I S I

KONJICE. Tu se bo vršil 30. oktobra ob 9 uri v telovadnici deške šole ustanovni občni zbor krajevne organizacije koroških borcev. Vsi, ki so se udeležili borb na naši severni meji, naj se ga polnoštevilno udeležijo. Navzoč bo zastopnik glavnega odbora, ki bo poročal o ciljih in namenih legije.

VELI PODLOG PRI KRŠKEM. Kljub obilni letini sive ajde, kije najvažnejši pridelek našega kmeta v jeseni, je bila paša za čebele zelo slaba. Čebele so nabrale komaj samo za svojo zimsko zalogo, medtem ko je bila ajda polnozrna in gosta kakršne gospodarji ne pomnijo zlepa. — Drugi naš sejem se je vršil 6. oktobra. Žal je bil ta dan dež kar je zadržalo prodajalce doma, kupcev pa je bilo dovolj, ki so povpraševali po rejnih prašičih in goveji živini. Upamo, da nam bo sreča za prihodnji sejem 15. jan. bolj mila. — Opozicionalna skupščina za volitve je naletela v našem okolišu na splošno odobravanje in je napravila zelo ugoden vtis. Vsa okolica se resno pripravlja za enodušen nastop.

Domače novosti

* **Nj. Vel. kraljica obolela.** Zaradi napada, ki je nastal iz obolenja žolča, je Nj. Vel. kraljici Mariji potrebno nekaj dni popolnega počitka.

* **Povratek Nj. Vis. kneza namestnika.** Nj. Vis. knez namestnik Pavle in kneginja Olga sta se vrnila s progreda kneza Arsenala nazaj na Brdo.

Mihon je zadovoljen sam s seboj lahko žvižgal in se zamišljen bližal gradiču.

5.

»Dobro, da ste prišli, gospod nadzornik!« je vzkliknil ravnatelj Košutnik Mihonu, ko je ta stopil v sobo. »Ze pol ure sem vas nestrpno pričakoval.«

»Ali imate sporočilo od gospodične Ogorelčeve? Ali vam je brzojavila, odnosno telefonirala?« je uradnik naglo vprašal, zakaj Košutnikov obraz je kazal izraz vesele vznemirjenosti. To veselje pa se je naenkrat izpremenilo v začudenje.

»Ne, ne! Kako vam more kaj takega pasti na um!«

»No, mislil sem, da je gospodična Ogorelčeva morda šla v Ljubljano ali kam drugam, da se izogne vsem tukajšnjim neprijetnostim,« je menil Mihon.

»Če bi poznali mojo svakinjo, bi vedeli, da je to nemogoče,« je dejal Košutnik. »Vera še ni nikoli ničesar storila skrivaj.«

»Morda bi pa vendarle telefonirali v Ljubljano?«

»To se je storilo, saj sem moral o dogodku obvestiti Verinega varuha višjega svetnika Lokana.«

»Kaj pa vam je gospod Lokan odgovoril?«

»Da Vera ni prišla k njemu in da je tudi ni dobil v njenem stanovanju.«

»V Ljubljani je torej ni?«

»Ne,« je odgovoril Košutnik in nagnivši se k Mihonovemu ušesu zašepetal: »Zdaj vem, kje jo moramo iskati. Prosim pa vas, da ničesar ne izdate moji ženi.«

* **Zračna zveza med Jugoslavijo in Ameriko.** Dve ameriški družbi za zračni promet Panamerican Airways in Ameriška zrakoplovna družba sta sklenili otvoriti redno zračno progo med Ameriko in Evropo. Francija in Nemčija bosta povezani z Ameriko po zračnih progah obeh družb. Ameriška zrakoplovna družba bo skrbela za zračni promet med Ameriko in državami ob Sredozemskem morju, zapadno Azijo do Perzijskega zaliva, Albanijo, Bolgarijo, Jugoslavijo in Severno Afriko.

* **Železniškim upokojencem.** Za podaljšanje rumenih legitimacij za leto 1939 opozarjamo železniške upokojence, rentnike in vdove, da naj legitimacije predlagajo le pri železniških postajah ter samo poglavarji družin (to je upokojenec ali vdova, ne pa posamezni družinski člani, žena ali otroci). Direkcija državne železnice v Ljubljani je izdala vsem železniškim postajam glede podaljšanja legitimacij točna navodila, kamor naj se obrnejo vsi poglavarji družin. Osebo direkcijski predloženih legitimacij pa direkcijska ne bo sprejemala.

* **Župan Križnar aretiran in razrešen.** Župana v Stražišču pri Kranju gospoda Antona Križnarja so nedavno zaprli, ker je osumljen, da je razširjal lažnive vesti o oblastnikih. Policija je zaslišala g. Antona Križnarja, ki pa je take ostre besede zanimal. Policija pa zaslišuje še neke priče. Na podlagi tega je banska uprava razrešila g. Antona Križnarja, ki je v preiskovalnem zaporu, županske dolžnosti.

* **V Primorju cvete sadno drevje.** V Dalmaciji imajo zadnje dni pravo pomladansko vreme. Tako lepe jeseni že dolgo ne pomnijo. Čez dan je tako vroče, da sede ljudje najraje v senci nMogi se še kopljejo kakor poleti. Ponekod je sadno drevje v cvetju, kakor pomladi. Posledica izredno toplega vremena je tudi ta, da se dobi na trgu zeleni grah in zgodnji krompir, kakor ga sicer prodajajo samo pomladi.

* **Divji lovci na Dravskem polju.** V lovskem revirju Antona Beraniča iz Maribora v Gorici pri Račah so našli celo vrsto zajčjih zanj, ki so jih nastavili divji lovci. Orožniki so aretirali 25letnega posestnikovega sina Franca, ki je priznal, da je zanjke nastavil, pravi pa, da ne vseh. Izdal je tudi več tovarišev.

* **Izrebane številke I. zvezne efektne loterije rejcev malih živali** so bile objavljene v »Jutru« dne 25. t. m.

Košutnik je nato povedel Mihonu v drugo sobo, kjer so čakali naj dva orožnika, stara ženica in siromašno oblečen deček.

Orožnika sta izpovedala Mihonu, da gospodične nista našla, pač pa da sta naletela na več oseb, ki so gospodično včeraj popoldne videle.

»Samo ali v družbi?« je vprašal Mihon.

»Samo...«

»In sicer v smeri proti grajskemu jezeru,« je segel v pogovor Košutnik. »Ob jezeru se je našla tudi sled za njo.«

»Kaj?« je vzkliknil nadzornik.

»Pas od njene obleke. Bil je napol stepan v tla,« je rekel Košutnik in pokazal najdeni predmet.

»Kdo je našel to?« je vprašal nadzornik Mihon.

»Jaz sam,« je odgovoril ravnatelj Košutnik. »Veste, ko ste bili vi odšli, nisem mogel več zdržati doma. Dal sem privleči avto iz garaže in sem se odpeljal h grajskemu jezeru.«

»Zakaj pa baš tjakaj?«

»Ker je Vera najrajši hodila tja,« je odvrnil Košutnik brez oklevanja. »Morda me je gnala tja nekaka slutnja ali kaj. No, in res sem našel ta pas.«

»Drugega nič?«

»Saj je to dovolj. Zdaj vem, kje moramo iskati nesrečnico.«

»Samo ta pas še ni dokaz...«

»Imamo še en dokaz,« je nadaljeval Košutnik ter pomignil stari ženici in dečku. »Na ta dva sem naletel blizu jezera. Nabirala sta suhljad. To sta delala tudi včeraj. — Pridita sem in povejta gospodu nadzor-

* **Zborovanje invalidov.** V dvorani Invalidskega doma v Beogradu je te dni zasedal širši upravni odbor Združenja vojnih invalidov. Ožji upravni odbor in 33 delegatov iz vse države, ki predstavljajo vse oblastne organizacije združenja, so se sestali zaradi najvažnejše zadeve naših invalidov. Invalidski zakon, ki so ga preurejali v ministrstvu socialne politike in so pri tej preureditvi sodelovali tudi predstavniki invalidske organizacije, ni prišel na vrsto zaradi razpusta Narodne skupščine. Ker pa ima vlada po finančnem zakonu vsa potrebna pooblastila, pričakuje invalidska organizacija, da bo tudi brez Narodne skupščine sprejeta uredba, ki bo rešila najvažnejša invalidska vprašanja. Načrt te uredbe je uprava invalidskega združenja sestavila in zdaj razpravljajo o tem projektu delegati invalidske organizacije iz vse države. Invalidsko zborovanje vodi predsednik združenja Božidar Nedić.

* **Avto ubil konja.** V Bližini Selnice ob Dravi se je pripetilo nedavno trčenje med voznikom in tovornim avtomobilom. Avto je bil last mestnega pogrebne zavoda v Mariboru, konja in voz pa sta bila last posestnika Simona Peteržineka iz Sv. Ožbolta. Posledice trčenja so bile za konja usodne, ker mu je zlomilo obe prednji nogi ter so ga morali potem na cesti pobiti. Peteržinek pravi, da je bil konj vreden 6000 din.

* **Upepeljena domačija.** Na Dolgem Vrhu pri Poljčanah je požar upepelil domačijo posestnika Ludvika Kotnika. Preiskava je pokazala, da je ogenj nastal zaradi slabega dimnika.

* **83-letni požigalec prosi za čim daljšo kazen.** Pred mariborskim sodiščem se je zagovarjal 83-letni občinski revež Anton Kocbek iz Slovenskih goric zaradi požiga. Mož je nenavadno hudoben in maščevalen ter se ga v njegovi občini v Ledineku v Slovenskih goricah vse boji. Že nekajkrat je bil zaprt zaradi maščevalnega požiga ter je šele nedavno zopet prišel iz ječe. 20. septembra pa je spet zažgal sušilnico pri posestniku Alojzu Škergetu, ker je Škergetova žena naščuvala nanj psa. Kocbek je prosil sodnike, naj ga pošteno kaznujejo, tako da bo imel čim dalje v zaporu streho in hrano, po prestani ječi pa naj ga pošljejo kam v hiralnico, ker mu med domačimi občani ni več obstanka. Obsojen je bil na šest mesecev strogega zapora.

niku, kaj vesta,« je zelo glasno zaklical ravnatelj.

»No, govorita!« ju je izpodbudil Košutnik in enako glasno pripomnil Mihonu: »Veste, gospod nadzornik, stara Petračevka je bila pogosto deležna daru od moje svakinje.«

»Res je,« je menila ženica. »Gospodična Vera je zelo dobrega srca. Zato sem bila tako prestrašena, ko sem slišala, da se ni vrnila domov. Ko sem prejle videla milostljivega gospoda v gozdu, sem ga kar vprašala, ali je vse res, kar sem čula od ljudi. Dobro gospodično sem vendar še včeraj popoldne videla.«

»Kje?« je vprašal nadzornik naglo.

»Morate glasneje govoriti, ker ženica slabo sliši,« je pripomnil Košutnik. »Dovolite, da ju jaz izprašujem, ker sem se nanju že navadil. Mnogo sem si moral prizadevati, da sem ju sploh dobil semkaj. Tako strašno nerada sta sedla v avto.« Nato je Košutnik jasno ponovil nadzornikovo vprašanje: »Kje?«

»Tako na sredi poti med gradičem in grajskim jezerom,« je odgovorila Petračevka.

»Ali vam je kaj darovala?« ji je zakričal nadzornik v uho.

Ženica je odkimala. »Ni me videla, ker sem stala v grmovju. Ze sem hotela stopiti k njej, pa me je Jurček potegnil za rokav in rekel: 'Bodite pri miru, stara mama, on prihaja!«

»Kdo je prišel?«

»Ne vem, ker zelo slabo vidim. Povej ti, Jurček, kdo je bil.«

Dečko je boječe pogledal nadzornika in rekel: »Jugov Mirko.«

* **Nevaren prijatelj tuje lastnine.** Viktorju Nemečku, lastniku vrtiljaka v Gaberju pri Celju, je pri njem zaposleni Stefan K. v septembru ukradel 5.000 din in nekaj obleke. Nemeček je imel doma shranjenih še 10.000 din, ki jih pa K. k sreči ni našel. K. je nato ukradel še lastnici potovalnega kina Amaliji Nemečkovi na Teharju žensko kolo in nekaj obleke ter izginil. Pred dnevi ga je izsledila policija v Vukovaru in ga odpremila v Celje. Aretiranca so izročili okrožnemu sodišču.

* **Tatvina obleke in posteljnine v Grižah.** Pred dnevi je bilo vlomljeno v hišo posestnika Ivana Gnusa v Grižah. Tatovi so odnesli več odev, veliko posteljnega perila, dve ženski torbici, več moške in ženske obleke, nekaj plaščev, precej ženskega in moškega perila, nekaj parov čevljev in rokavic ter 600 din. Škoda znaša nad 3500 din. Tatvino so zagrešili najbrž cigani, ki so se dolgo klatili po okolici. Cigani so jo po tatvini potegnili in sicer najbrž proti Mariboru.

* **Lokomotiva brzovlaka ubila delavca.** Na progji od Save do Zagorja popravljajo brzozjavni vod ter izmenjavajo drogove. Vsa ta dela vodi brzozjavni nadmojster g. Valentin Kovič, ki je nastavljen na litijski pošti, ter jemlje delavce iz okolice Litijske na delo. Tako je že delj časa delal 43letni delavec Peter Babič, ki stanuje s svojo ženo predilko v delavski koloniji na Stavbah. Kakor vsako jutro, se je 6 delavcev z brzozjavnim mojstrom Kovičem tudi danes zjutraj s prvim osebnim vlakom odpeljalo do postaje Save, odkoder so nadaljevali pot do delovnega kraja proti Mošeniku po železniškem tiru peš. V tem času pa leži ob Savi gosta megla, tako da se po progji ne more videti daleč naprej. Tedaj je privozil iz Zidanega mosta proti Ljubljani belgrajski brzovlak, nasproti pa je vozil proti Zidanemu mostu tovorni vlak. Vsa partija 7 delavcev se je umaknila pred prihajajočimi vlaki na rob proge, med zadnjimi je bil Peter Babič, ki mu je na banketu spodrsnilo, da ni mogel tako hitro vstati in se umakniti pred vlakom. Lokomotiva ga je butnila naravnost v glavo, tako da je odletel kakih 10 m stran v gozd. Babič je bil pri priči mrtev, lokomotiva mu je popolnoma razbila glavo.

* **Za poneverbo enega milijona devet let robije.** Pred okrožnim sodiščem v Novem sadu je bila zaključena razprava proti Milošu Stojanoviću, ki je bil nekaj pisarniški vodja novosadskega okrožnega sodišča. Pred dvema letoma so ugotovili, da je mož, ki je zdaj

star že 68 let, poneveril milijon uradnega denarja. V zaporu je blaznel in že dvakrat je bil proces proti njemu brez zaključka, ker so zagovorniki izposlovali obtoženčvo bivanje v umobolnici. Ko so naposled tudi psihiatri v Beogradu ugotovili njegovo razsodnost, je prišlo zdaj do tretje razprave, pri kateri je bil Stojanović obsojen na 9 let robije. Za milijon in še več to ni baš dosti, a kakor vse kaže, Stojanović ni imel pravega užitka od milijonskega plena svojega nepoštenega poslovanja, ker je bil prvak novosadskih kvartopircev.

* **Iz zasede napaden.** Posestnik Ivan Merkuš iz Spuhlje je šel po opravkih na posestvo svoje tašče, ki ga ta poseduje v Slapšinah pri Sv. Lovrencu v Slov. goricah. Ko se je ponoči približal omenjeni vasi, so nanj navalili neki neznanci z noži ter ga vsega obrezali po obrazu in po roki. Močno ranjenega so potem pripeljali domači vaščani v ptujsko bolnišnico.

* **S puško in motiko nad lastnega očeta.** Nedavno se je v Brstju pri Ptujju dogodilo žalostno dejanje. Devetnajstletni Franc Letonja je streljal z repetirko na svojega očeta, 43letnega Franceta Letonjo, nato pa ga je še trikrat udaril z motiko po glavi. Vzrok temu strašnemu dejanju je staro sovraštvo in stalni prepir med očetom in sinom, pa tudi med njegovo ženo, ki je svojega moža, tudi večkrat nabila. Tudi tisto jutro je nastal prepir zaradi trave, ki bi jo bilo treba pokositi. Žena je očitala možu, da o tem nima nobenega pojma. To je moža zelo razkačilo in ko se je vmešal v prepir še sin, je prišlo do žalostnega dejanja. Hudo ranjenega Franceta Letonjo so prepeljali v bolnišnico.

* **Grozna smrt pod kolesi.** Nedavno je vozil 14letni hlapec Bregar Franc iz Prekope pri Vranskem, uslužben kot hlapec pri posestniku Vrečku na Polzeli, s konji hlude iz Prapreč na Vransko. Na klanecu je hotel zavreti voz. Zavoro je imel voz na srednjem delu. Franc je stopil preblizu voza in hotel zavreti. Na cesti pa se je voz nekoliko nagnil in butnil Franca, da je zgubil ravnotežje. Kolo je zgrabilo in potegnilo Franca pod voz ter šlo čez glavo, ki mu je popolnoma zdrobilo. Franca je bil na mestu mrtev. Pred Francetovim vozom je vozil njegov prijatelj, ki je tudi uslužben pri istem gospodarju. Skočil je h konjem in ustavil voz. Toda Franca je bil že mrtev. Truplo so odpeljali na Vransko, kjer je pokojni blizu doma.

* **Šletni požigalec.** V Rogozih pri Hočah je

zgorela stanovanjska baraka delavca Štefa Fuksa. Zažgala sta jo 8letni sosedov sin Mihec Fridl in njegova mlajša sestra Jelica. Otroka sta stikala okrog Fuksove barake, ki ni bila zaklenjena, pa sta našla v notranjosti krompir in vžigalice. Hotela sta si speči krompir, pa je Mihec zažgal suho koruznico, prslonjeno na barako. Kmalu je bilo vse v plamenih.

* **Razočaran tat.** Po vsem Prekmurju dobro poznani 90letni preužitkar očca Hiršl je doživel na Terezijin sejmu zanimivo pustolovščino. Imel je navado nositi s seboj in razkazovati staro denarnico, v kateri je hranil stare sive avstrijske tisočake. Zgodilo se pa je, da mu je te relikvije minulih časov izmaknil neznan tat. Ta dogodek je med Sobočan zbudilo mnogo zabave, pač na račun ukanjenega tata, ki sedaj lahko preiščuje, kako bo uvrednotil izmaknjene »jurje«.

* **Vžigalnike so dobili, tihotapec ne.** Orožniki v Selnici ob Dravi so napravili dober plen, ki bi bil pa še lepši, če ne bi bil mož, na katerega so čakali, srečno odnesel pete. Orožniki so dobili zaupno obvestilo, da se je napotil nek znan tihotapec čez mejo v Nemčijo, da kupi v Lučanah večjo zalogo vžigalnikov. Pripravili so mu zasedo v bližini meje na Kozjaku, da ga ob priliki prihoda na naše ozemlje primerno sprejmejo. Zaseda se je obnesla. V temni noči je prikoral mož čez mejo, oprtan z nabasanim velikim nahrbtnikom. Teško je sopol pod svojim bremenom skozi gozd, ko je nenadoma odjeknil rezež »stoj«. Mož je videl, da gre zares, pa je naglo vrgel nahrbtnik na tla ter se podal v beg. V temnem gozdu se mu je namera posrečila ter je srečno pobegnul nazaj čez mejo, nahrbtnik pa je moral pustiti orožnikom. V njem so našli 322 vžigalnikov ter 10 kg vžigalnih kamenčkov. Plen je vreden lepe denarje.

* **Vlomilca Guzeja iščejo.** Pa ne slovečega Guzeja, ki je svoj čas po Spodnjem Štajerskem dvigal oblake prahu, temveč 24letnega Leopolda Novaka iz Semiča, ki so mu ljudje vzdeli priimek »Guze«. Guze je nedavno ponoči vlomil v zidanico Petra Badovinca iz Jugorja pri Novem mestu in odnesel dobršen kup živil, nato pa je na Osojniku obiskal še zidanico Jakoba Draganca iz Malina in pokradel več kosov perila in orodja. Guze je srednje močne postave, kostanjevih, nazaj počesanih las, modrih oči, velikega nosu, brez brkov. Po navadi je dobro oborožen, da morajo biti zasledovalci z vso previdnostjo na delu.

»No, torej,« je menil Košutnik nasproti Mihonu. »Kaj pa se je zgodilo potem?« je vprašal dečka.

»Gospodična in Mirko sta se prepirala.«

»Jurček, ti se pač motiš,« je dejal nadzornik, da bi čim več izvlekel iz njega.

»Ne, ne,« je vztrajal Jurček. »Mirko je glasno govoril in bil hud, nato pa je prijel gospodično za roko, a gospodična je dejala: »Izpustite me, z vami ne maram imeti nikakih opravkov več!« Nato je gospodična zbežala.«

»V katero smer?«

»Ne vem natančno. Mislim pa, da proti grajskemu jezeru, kamor je zmerom tako rada hodila.«

»A kam je šel gospod Jug?«

»Ostal je na mestu ter je govoril nekaj o streljanju in utopitvi. Postalo me je tako strah, da sem prijel staro mater za roko in oba sva šla hitro proč.«

»Gospodične Ogorelčeve nista potem več videla?«

»Ne, je dejal dečko.

»Ali zdaj veste, kak je bil potek?« je vprašal Košutnik Mihona. »Jug se je spet priplazil za njo in ona ga je znova zavrnila, nato pa...« Košutnik je v dopolnilo svojih besed samo globoko vzdihnil in pripomnil: »Preiskati moramo grajsko jezero!«

»Da, da, to bo treba storiti,« je soglašal nadzornik. »Vendar moramo to storiti tako, da javnost ne bo o tem ničesar vedela. Preiskava se mora izvršiti ponoči, saj sije zdaj mesec.«

Košutnik je prikimal, nato pa dejal stari Petračevki in njenemu vnuku, da lahko odideta.

Policijski nadzornik se je še porazgovoril z orožnikom, potem pa se je hitro odstranil, da je prišel še pravočasno na železniško postajo in se odpeljal v Ljubljano.

Vročemu dnevu je sledila prijetno hladna noč. Po cesti iz Ljubljane proti Oklešnici, odnosno Gozdniku je drvel avto, v katerem so sedeli štirje gospodje: državni tožitelj, preiskovalni sodnik Rutar, zapisnikar in policijski nadzornik Mihon. Zadnji je sodišču sporočil uspehe svoje preiskave.

Avto je tako vozil, da je zbujal čim manj pozornosti. V bližini gozda, kjer daleč na okoli ni bilo hiše, je obstal in gospodje so krenili peš proti grajskemu jezeru, kjer jih je že čakal ravnatelj Košutnik s svojimi ljudmi, ki so imeli s seboj veliko ribiško mrežo, vrvi in razno ribiško orodje.

Košutnik se je z vsemi gospodi rokoval in nato ostal v pogovoru s preiskovalnim sodnikom Rutarjem, ki je bil njegov mladostni znanec.

»Nisem mislil, da se bova kdaj sestala pri tako žalostnem opravilu,« je dejal šepetaje Košutnik.

Preiskovalni sodnik mu je prav tako šepetaje izrekel sožalje, nato pa sta oba stopila k ostalim. Med tem je nadzornik Mihon bolj z znamenji kakor z besedami pozval delavce, naj začnejo iskati.

Grajsko jezero, prav za prav opuščen ribnik, je bilo zelo globoko. Razen na drugi strani, kjer se je držalo jase, je bilo jezero obdano od grmovja, jelk, smrek in vrb. V mesečnem siju je bilo videti še skrivnostnejše kakor podnevu. Melanholični značaj

kraja je še povečavalo klokotajoče šumljanje potoka Gozdnice, ki se je preko jase stekal v stari ribnik in se na tej strani spet izlival v precej globoko strugo.

Nekaj delavcev je sedlo v čoln in zaveslalo proti sredi jezera. Molče so zrlili na bregu stoječi za njimi. Ko je čoln dosegel sredo, so se delavci v čolnu s pridruženimi kličji sporazumeli z delavci na bregu. Mreža je bila vržena in krepke roke so jo spet vzdignile. V mreži je zamigalo polno rib, ki pa so jih spet spustili v vodo, zakaj tokrat niso lovili rib, temveč iskali truplo uboge gospodične Vere.

Čoln se je odpeljal dalje in spet so vrgli mrežo. To so delali tako dolgo, da je bilo preiskano vse jezero. Ves trud pa je bil zaman. Pregledali so potem podrobno tudi obrežje okoli in okoli, a našli niso ničesar.

Na vzhodu se je že pojavljval prvi jutrnji svit, ko so na najglobljem mestu še enkrat vrgli mrežo.

»Vaša domneva ne drži,« je rekel državni tožitelj.

»O, pač, pač,« je odvrnil Košutnik skoro jezno, da so se gospodje med seboj kar spogledali, a so njegovo razburjenost pripisovali njegovim izmučenim živcem. Pravkar so mrežo spet vzdignili. Vzkliki delavcev so se zaslišali. Ali so kaj našli?

Čoln je pristal ob obrežju. Eden izmed delavcev je skočil iz čolna in pohitel h gospodom. V roki je držal nekaj temnega. Bil je kos lesa, na katerem je bilo nekaj svetlega. Košutnik je pograbil svetli predmet.

(Dalje)

* **Skrivnostni strelj.** Sv. Rupert v Slovenskih goricah je doživel razburljivo noč. Nedavni večer so v bližini tamošnjega šolskega poslopja odjeknili strelj. Izstrelki so prebili dvojna kuhinjska okna. V tem času se je nahajal v kuhinji šolski upravitelj Jakob Meško. Pripisati je le srečnemu naključju, da ni bil zadet. Izstrelki so se zarili v kuhinjsko steno. Šolski upravitelj je po prvih streljih šel pred šolsko poslopje, da bi se prepričal, kdo strelja. V bližini pa ni bilo nikogar videti. Vrnil se je v svoje stanovanje, ko so drugič odjeknili strelj. Meško je zopet stekel na prosto, da bi videl, kdo je pred poslopjem. Opazil je, kako bežita dva moška, ki ju ni mogel spoznati, čez travnike do bližnjega potoka. Ko sta prisopihala do potoka, sta oddala še nekaj strelj, nakar ju je zakrila gluha noč. Orožniki, ki so bili takoj obveščeni o tej zadevi, so pričeli z intenzivnimi poizvedbami. Aretirali so nekega moškega, ki pa je pri zaslišanju tajil vsako krivdo.

* **Požar v Potoku.** Ogenj je upepelil domačijo Cigale Franciške, po domače Šoštarjeve v Potoku pri Rečici ob Savinji. Zgoreli sta dve gospodarski poslopji in hiša. Seveda tudi krma, žito, obleka in drugo. Gospodinja trpi okoli 25.000 din škode, zavarovana pa je bila vsega skupaj za borih 5000 din. K sreči teče pod hišo potok, iz katerega so napeljali gasilci cevi in tako obvarovali še sosedna poslopja. Kako je požar nastal, še ni pojasnjeno.

* **Obsojena dolgoprstneža.** Mariborski kazenski senat okrožnega sodišča je obsodil 42-letno služkinjo Marijo Krajncveo na 6 mesecev strogega zapora, ker je ukradla v mariborski splošni bolnišnici služkinji Kristini Perečič gotovine za 6.000 din. Na zatožni klopi je sedel tudi 23letni Marko Pernek iz Studencev, ki se je preživljal večinoma z beračenjem in ki je odnesel iz stanovanja Antonije Makoterjeve v Loški ulici 5. žensko zapesno uro, dva prstana in druge predmete. Obsojen je bil na 5 mesecev strogega zapora.

* **Dvema tatovoma na sledu.** Pred dnevi sta se v Klenovniku pri Skocijanu v krškem okraju pojavila dva popotna človeka, ki se očitno iz poklica ukvarjata s krajo. V Klenovniku sta zagrešila kar tri tatvine, ki so jima napolnile malhe z razno moško in žensko obleko. S seboj sta vzela tudi vojaško izkaznico na ime Franc Redek iz Klenovnika, občina Skocijan, ki jo bosta najbrž uporabljala za svojo legitimacijo. Kakor so orožniki doglali, je bil eden izmed tatov Ivan Unučič, 32letni bivši delavec, rojen v Mörsu v Nemčiji, a po starših pristojen v Skocijan. Unučič se večkrat zadržuje v Zagrebu, kjer ima svoje skrivališče in káimor po navadi donša nakradeno blago. Unučič je zmerom dobro oborožen.

* **Velika tatvina.** Na prijavo trgovca Karla Vrečiča, lastnika prodajalne »Tivar« v Celju, je celjska policija po temeljitih poizvedbah in preiskavah razkrila velike tatvine, ki so bile v zadnjih mesecih izvršene v Vrečičevi trgovini. Tatvine je izvrševal 18letni Vrečičev trgovski sluga Ivan K., ki je hodil ponoči s pomočjo ponarejenih ključev v trgovino in odnašal blago, ki si ga je bil podnevi pripravil. Kradel je najprej samoveznice in nogavice, potem pa v velikem obsegu tudi obleke in plašče ter vse to delno sam, delno pa s pomočjo pomagačev prodajal v Celju ter bližnji in daljni okolici, m. dr. tudi v Straničah in Levcu. Vrednost doslej ugotovljenega ukradenega blaga znaša nad 57.000 din. Policija je aretirala in po zaslišanju izročila okrožnemu sodišču 18letnega trgovskega slugo Ivana K., ki je tatvine priznal, 20letnega mesarskega pomočnika Karla R., 24letnega pekoveškega pomočnika Metoda V. in 17letnega mesarskega pomočnika Antona R. V afero je zapletenih 18 oseb, med njimi tudi nekaj imovitih ljudi. Del ukradenega blaga so našli, ostalo škodo pa bodo morale poravnati predvsem one premožne osebe, ki so zapletene v zadevo.

* **Umor iz ljubosumnosti.** Posesnik Jože Z. iz Cerovca pri Šmarju pri Jelšah je oni dan v navalu ljubosumnosti napadel 22-letnega posesnikovega sina Martina Kovačiča iz iste vasi ter ga zabodel z nožem v trebuh in prsi. Hudo poškodovanega Kovačiča so

prepeljali v nedeljo zjutraj v celjsko bolnišnico, kjer je izdihnil. Napadalca so orožniki aretirali in ga po zaslišanju izročili okrožnemu sodišču v Celju.

* **Bika je hotel odgnati.** Posesnika Klopčiča s Poglada pri Moravčah je prebudilo ono noč sumljivo lajanje domačega psa, priklenjenega na dvorišču. Vstal je in šel pogledat. Tedaj je hušknila skozi odprta hlevska vrata senca in izginila v temo. Sredi hleva je našel mladega bika, odvezanega in z vrvico na rogovih. Tat ga je hotel odgnati, a mu je gospodar v poslednjem trenutku prekrizal nadržte.

* **Hlapec vlomil pri svojem gospodarju.** Ko se je v nočnih urah od obiska pri svojih starših vračal mimo očetove gostilne v Šmetanovi ulici v Mariboru Josip Nekrep, je v posebni gostilniški sobi zapazil luč in vlomilca. Ženi je naročil, da pazi pred oknom, sam pa je pri stranskih vratih skušal vdreti v sobo. To je vlomilca tako preplašilo, da je skočil skozi odprto okno, kjer ga je zgrabila žena za telovnik, vendar se mu je posrečilo, da se je iztrgal. V vlomilcu je prepoznala domačega hlapca, 42letnega Gabriela Zamudo, ki je, kakor so pozneje ugotovili, skušal vlomiti v omarico v gostilniški sobi, v kateri je imel gostilničar okoli 2000 dinarjev gotovine. Nepoštenega hlapca išče policija.

* **Nehvaležnost je plačilo sveta.** 49letni posesnik Alojz Toplak v Ciglencih je prišel v denarno zadrego, pa je stopil k svojemu sosedu Vincencu Pečarju in ga prošil, naj mu vrne 100 dinarjev, katere mu je pred časom posodil. Pečar, ki je bil pri kosiču, pa je, namesto da bi sosedu vrnil denar, segel po sekiri in z njo dvakrat udaril po Toplaku, da se je ta nezavesten zgrudil.

* **Ogenj uničil domačijo.** Blizu ribnika v Pečovniku pri Celju je zajel ogenj domačijo posesnika Karla Kovača. Vojaki v bližini so opazili ogenj, in takoj pohiteli na pomoč in spravili iz goreče hiše otroke, ki so bili sami doma. Nato so z vso naglico spravili s podstrešja še seno. Čez nekaj minut je bila na mestu požara celjska gasilska četa. Gasilci so se potrudili in rešili krave, pohištvo in vse, kar se je rešiti dalo iz gorečega poslopja. Gospodarja ni bilo doma, ker je bil v Celjski koči, žena pa je šla v Celje. Škoda znaša čez 40.000 din. Posesnik je zelo prizadet, ker je bil slab zavarovan.

* **Huda nesreča pri Litiji.** Na Polšniku pri Litiji, sta se nevarno ponesrečila 17letna delavka Zora Žagarjeva in 30-letni delavec Alojzij Papež. Prevažala sta pohištvo ondotnega župnika, ki se je selil. Voz se je prevrnil, pri čemer sta oba padla z voza ter se oba težko ranila. Oba imata prebrč lobanjo. Prepeljana sta bila v ljubljensko bolnišnico. Njuno stanje je skrajno resno.

Zgrešeno opravičenje

Pod tem naslovom smo čitali v »Slovencu« sledečo zanimivo in za siromake prav poučno zanimivost, ki prav jasno kaže, da so še ljudje med nami, ki hočejo pitati lačne brezdomce s praznimi marnjami, ki jih sami ne verjamejo. Modrovanje teče takole:

V »Delavski pravici« z dne 13. oktobra 1938 omiljuje neki nepodpisani člankar greh protinravnega izživljanja v zakonu z gospodarsko krizo, ki je zajela družine delavskega ljudstva. V tem upravičenem omiljevanju pa se je spozabil tako daleč, da zapiše stavek: »Smo v taki dobi, ki onemogoča ljudem krščansko živeti.« Ta trditev, da je v gospodarski krizi današnje dobe nemogoče ljudem krščansko živeti, je v nasprotju z versko resnico, da Bog daje vsakemu človeku dovolj milosti in moči, da se varuje vsakega smrtnega gre-

ha, če le hoče z milostjo sodelovati. Kdor išče milosti v molitvi, v svetih zakramentih in v Bogu posvečenem delu in trpljenju, ta bo okuhal resničnost besed sv. Pavla: »Vse premorem v njem, ki mi daje moč.«

Gospodarska kriza res opravičuje delavsko družino, da omeji število otrok, toda samo na pošten, ne protinravnen način. Ni pa gospodarska kriza nobena legitimacija za nemoralno zablodo protinravnega izživljanja. Jasno je od Boga razodeto in od nezmotljive Cerkve oznanjeno, da je tako protinravno izživljanje smrtni greh, ki ga ne opraviči nobena kriza.

Zares težak je križ, ki ga nalaga gospodarska beda mladi delavski družini. Velike so žrtve samoodpovedi, pa vse je mogoče tistim, ki se oklenejo Boga in njegove postave.

Cerkev božja z vso odločnostjo zahteva, da se mora upostaviti družabni red, v katerem bodo družinski očetje prejemali družinske plače, ki bodo zadostovale za oskrbo vseh otrok, ki jih bo božja previdnost naklonila. Prav tako odločno pa zavrača trditve, da »smo v taki dobi, ki onemogoča ljudem krščansko živeti«.

Zato prosimo člankarja v »Delavski pravici«, naj prenaglieno pogreško popravi, da ne bo sokriv moralne skvarjenosti, ki bi se opravičevala: saj ni mogoče krščansko živeti.

Tako piše »Slovenec«, mi pa nozamo veliko podjetij v rokah najglasnejših gorečnejšev, toda doslej se ni še nihče poslužil te milosti zase niti ni plačal družinskih plač svojim delavcem. Pa brez zamere, gospodje pridigarji!

Popotnikova torba

Žalostna smrt

divjega lovca

Hoče, v oktobru.

Zadnjič smo poročali o smrti posesnika Karla Pulka iz Dobrave pri Tezmem, ki je umrl v mariborski bolnišnici za posledicami strela v trebuh. Pulka so našli v dobrovškem gozdu pri Hočah s strašno rano na trebuhu. Zadel ga je strel iz neposredne bližine ter so mu šibre na 60. mestih prestreljile drobovje. Na mestu, kjer so našli ranjenega Pulka, so našli na perje od fazanov, v zemlji pod mahom pa je bilo zakopanih nekaj nabojev za lovsko puško. Bilo je takoj jasno, da je bil Pulko obstreljen na prepovedani lovski poti. Sedaj pa se je posrečilo orožnikom popolnoma pojasniti zagmetno smrt.

Pulko se je odpravil na divji lov skupaj s posesnikom A. Kirbišem in posesnikom sinom Fr. Drevenškom. Sli so streljat fazane, ker je bila mesečna noč. V takih nočeh lovijo divji lovci fazane ki sede na drevju ter se dobro vidijo. Ustrelili so že tri fazane ter so šli skozi gosto grmovje, ko se je Pulko, ki je imel v rokah napeto puško, naenkrat zapletel v robidovje ter je padel. Pri padcu pa se je puška sprožila in strel ga je zadel v trebuh. Njegova tovariša sta vsa prestrašena priskočila, ko sta pa videla nesrečo, sta pobegnili, misleč, da bo Pulko itak zaradi strašne rane kmalu umrl. Pustila sta ga v gozdu umirajočega brez pomoči, naslednjega jutra pa je poslal Kirbiš fantiča Pašiča na mesto v gozd, kjer se je zgodila nesreča, naj skrije puško in fazane. Fant je našel Pulka v istem položaju, kakor sta ga pustila zvečer tovariša. Bil je še živ, pa nezavesten. Vzel mu je puško in fazane ter jih zakopal nekaj sto korakov proč pod mah, nato pa odšel. Pulka pa je pustil v gozdu. Ranjenec je moral medtem priti k zavesti, pa se je ustrašil, da bi ga obdolžili zaradi divjega lova. Vzel je naboje iz žepa ter jih je sam poleg sebe zagrebel v mah. Ležal je nato v gozdu skoraj do večera, dokler ga slučajno niso našli neki ljudje. Orožniki so sedaj našli puško in fazane, ki jih je zakopal mladi Pašič po Kirbiševem naročilu. Kirbiš in Drevenšek pa se izgovarjata, da nista imela na lovu pušk, temveč sta pomagala Pulku samo fazane iskati.

Vlomilci na delu

Litija, v oktobru.

Pred dobrim tednom je bilo vlomljeno v stanovanje Šketa Josipa, peka iz Klanca št. 7 pri Litiji. Iz stanovanja so tatovi odnesli dva moška površnika, katerih eden je bil črne, drugi pa modre barve, srebrno moško uro z dvojnimi pokrovom in z zlato verižico, ki ima z žimo vpletene členke, dva ženska plašča zelene barve, dolge moške hlače črne barve, trinajst različnih naglavnih rut, dve ženski ročni torbici in 500 dinarjev gotovine, tako da znaša skupna škoda 2070 dinarjev.

Dan prej pa je bilo vlomljeno v stanovanje Koprivnikar Ane v Javorju št. 1. občina Sv. Križ pri Litiji. Tukaj je bilo pokradeno šest različnih ženskih bluz, dve krili črne in modre barve, rdeča svilen obleka, devet ženskih srajc bele barve, moške suknene hlače z belimi rižami, osem boljših rjuh z monogramom A S in A. T., par ženskih čevljev, dva para nogavic, dva kilograma masti z loncem vred in nekaj boljših žepnih rutic. Vsa škoda znaša 1618 dinarjev.

Obe tatvini sta zagrešila dva moška, ki so jima bile razmere pri teh hišah dobro znane. Prvi tat je Anžur Josip, ki je bil že večkrat kaznovan in ga policija že dalje časa išče tudi zaradi drugih prestopkov, drugi pa se piše Zavrl Leopold, ki je svoj čas pobegnul iz zapora in so ga orožniki te dni aretirali zaradi različnih prestopkov. Anžur je majhne postave, okroglega obraza in plešast, gladko obrit, oblečen pa je v temnosivo, skoraj črno obleko in črn klobuk.

Tri žrtve podivjanca

Brežice v oktobru

V Kravjaku pri Stojdragi je zahtevala brezprimerna podivjanost oni dan tri žrtve. Klisurič Peter, posestnik v Kravjaku se je peljal s svojo ženo Maro in sosedom Jankom Klisuričem po poti, po kateri ima Janko Klisurič služnostno pravico vožnje. Ta pot pa vodi preko zemljišča, ki je last posestnika Rapljenoviča Dragotina iz Kravjaka. Peter Klisurič je vozil pridelke svojega brata, čigar posestvo upravlja. Nenadno pa se je pojavil pred njimi Rapljenovič Dragotin, držeč v rokah na strel ripravljeno lovsko puško, ter zakričal, da tam ne smejo peljati, ter je to njegova zemlja. Ker se niso zmenili za njegov poziv, je Rapljenovič pričel streljati po njih. Smrtno je zadel v prsi Maro Klisuričevo ter obstrelil Janka, ki je dobil strel v levo nogo. Po prvih streljih je planil Peter Klisurič k Rapljenoviču, hoteč mu iztrgati puško iz rok, in si rešiti življenje. Predno pa je došel do nje, je Rapljenovič ker mu je zmanjkalo nabojev, vrzel puško proč ter prijel za drvarski cepin. Z njim je navalil na Klisuriča ter ga trikrat udaril po glavi, da se je ves okrvavljen in nezavesten zgrudil. Na tleh ležečega pa je udaril še enkrat po levi roki, ki mu jo je zlomil.

Maro Klisurič so sosedje mrtvo odnesli na njen dom, nevarno ranjenega Janka Klisuriča prav tako, dočim so napol mrtvega Petra Klisuriča orepeljali v bolnico v Brežice. Stanje obeh hudo ranjenih je zelo nevarno in je za Petra Klisuriča malo verjetnosti, da bi ostal pri življenju, ker so njegove poškodbe na glavi zelo težke.

Dekletce podleglo opeklinam

Straža pri Novem mestu, v oktobru

Lepe jesenske dneve naš kmet prav pridno izkorišča s pašo živine, da vsaj delno pridobi na letošnjem pridelku živalske krme, ki je bila zaradi suše tako obštetno prizadeta. Tako so tudi te dni otroci iz vasi Praproče pasli vaško živino na precej oddaljenih travnikih. Kot je navada, so zakurili ogenj, pri katerem so se igrali, pa tudi skakali čez ogenj. Pri tem se je vžgala oblečka štiriletne deklice hčerki posestnika Valentina Marolta. V trenutku je bila deklica živa goreča bakla. Nihče izmed prisotnih otrok ji ni vedel pomagati, temveč so se vsi prestrašeni raz-

bežali. Uboga deklica je začela z obupnim jokom teči proti 10 minut oddaljenemu domu. Čim hitreje pa je tekla, tem bolj jo je objemal plamen, tako da ni bilo na njej niti koščka obleke več, ko se je zgrudila na domačem pragu materi v naročje. V nekaj urah nato je uboga deklica v groznih mukah umrla.

Brata je ubil

Rajhenburg, v oktobru.

V Kladju prebiva družina Robekovih, ki so že devet let brez očeta. Na posestvu je gospodarila mati z dvema otrokoma, 21letnim Jožetom in 17letnim Karlom. Jože je šel za nekaj dni k svojim sorodnikom, Karel je pa ta čas delal na posestvu, v vinogradu potrgal grozdje in pripravil dobro pijačo. Ko je prišel Jože domov, je šel zvečer z dvema tovarišema v vinograd v Novi gori. Ko je to zvedel njegov brat Karel, je vzel steklenico in se še on napolil za njimi. V hramu je nastal med bratoma prepir, med katerim je Karel očital Jožetu, da se je on (Karel) mučil in delal, drugi pa da bodo pili. Jezen se je Karel obrnil in odšel iz hrama. Jože je šel za njim in ga hotel pomiriti, v tem trenutku pa ga je Karel z nožem zabodel naravnost v srce. Zaklical je še: Zaboden sem!, se zgrudil na tla in v nekaj minutah izdihnil. Karel je takoj izginil neznano kam in še sedaj ne vedo, kje se skriva.

Vlomilec Zavrl pod ključem

Litija, v oktobru.

V Zubnu pri St. Vidu je bil oni dan sejem, na katerega so prišli ljudje od povsod, zlasti pa s hribov. Na sejmu so se pojavili tudi orožniki, ki so navezali razgovor z gorjanci in jim pokazali Zavrlovo sliko. Sejmarji s Primskovega so takoj spoznali Zavrila in povedali, da se skriva na gori v neki šupi, vendar večkrat prihaja med ljudi. Na Primskovo sta že dopoldne odšla posestnikov sin Stanko Draksler ter organist Ivan Černe, ki sta poiskala Zavrila v njegovem skrivališču in ga povabila v neko zidanico. Vsi trije so sedli k pijači in se prijetno razgovarjali. Pijača je Zavrlu razvezala jezik, da je pripovedoval vesele zgodbe iz svojega življenja, dokler ni omagal. Draksler in Černe sta nato planila nanj in ga zvezala. V zidanico so kmalu nato stopili orožniki, ki so Zavrila uklenili in ga odpeljali v St. Vid. Kakor hitro se je po St. Vidu in okolici zvedelo, da so orožniki aretirali nevarnega razbojnika, se je zbrala tamkaj velika množica ljudi. Zavrila so orožniki na postaji zaslislali in jim je tolovaj priznal kopicico vlomov v hriboh nad Litijo in pa v okolici St. Ruperta na Dolenskem.

Naši na tujem

Odlikovanje naših izseljencev v Nemčiji

Nedavno so bili odlikovani z redom sv. Save 5. stopnje Josip Zupan, predsednik jugoslovenskega pevskega društva »Triglav« v Hemberhu-Hochheide, Josip Čič, predsednik katoliškega društva v Hambornu, Florian Tepež, predsednik narodnega društva v Hervest-Dorstnu, Ferdinand Rus, tajnik narodnega društva v Eschweilerju, Milena Maričeva, častna predsednica Jugoslovenske ženske zveze v Solingenu, Ana Korenova, predsednica Jug. ženske zveze v Buerju, Anton Hrovat, tajnik katoliškega društva v Hernet-Holthausnu; z Jug. krono 5. stopnje Ivan Lindič, predsednik zveze kat. društev v Moersu-Merlebecku, Franc Babič, predsednik iste zveze v Hembergu-Hochheide; z zlato kolajno za državljanske zasluge Karel Vodušek, predsednik kat. društva v Osterfeldu, Franc Knez, predsednik narodnega društva v Dortmundu-Erwingu, Jurij Rozman, predsednik narodnega dru-

štva v Buerju, Marija Lindičeva, predsednica narodnega ženskega društva v Osterfeldu; s srebrno kolajno za državljanske zasluge Franc Založnik, predsednik narodnega društva v Herne-Solingenu, Jožefa Lokarjeva, predsednica jug. ženskega društva v Erckenschwiecku, Terezija Dratova, predsednica jug. ženskega društva v Bottropu, Frančiška Divjakova, predsednica jug. ženskega društva v Dortmundu-Dortfeldu, Ana Jančičeva, predsednica jug. ženskega društva v Recklinhausnu-Südu, Marija Mestnikova, predsednica jug. ženskega društva v Wanneu.

Iz Nieuwenhagena (Holandija) nam pišejo: Jugoslovensko narodno društvo Sv. Barbare je nedavno priredilo svojo vsakoletno narodno veselico, združeno z vinsko trgatvijo. Tovariš Anton Pavlič je prav lepo uredil pred začetkom veselice spreved narodnih noš na avtomobilih. Poleg rojakov se je udeležilo našega slavja tudi prav mnogo domačinov, ki jim zelo ugajajo naše domače šege. Društvo je priredilo izlet v Nemčijo. Obrenski kraji so nas s svojimi lepimi vinogradi spominjali domačih krajev. Nedavno je društvo ustanovilo dva pevska odseka: za moški in mešani zbor. Stalni porast članov je najboljši dokaz, da smo z našim delom na pravi poti pod vodstvom podjetnega predsednika Alojzija Rotha, ki je pravi oče društva.

Iz Kantala (Francija) nam pišejo: Skoraj v vsaki »Domovini«, ki tudi semkaj prihaja, čitamo tudi o delavstvu, kako se mu po svetu godi. Pa smo se odločili, da tudi mi napišemo par vrstic o tukajšnjih razmerah. Večina nas je Prekmurcev. Zaposleni smo na velikem posestvu pri trdem delu od zore do teme. Povprečna plača znaša okoli 300 frankov na mesec, kar ni veliko, posebno še letos ne, ko je frank tako padel. Zraven nas tare še huda draginja, ki od dneva v dan rase. Vsi varčujemo, da bi mogli kaj več poslati svojim domov. Toda kljub temu ni naša pomoč izdatna. Posebno so na slabem oni, ki so prišli sem po letu 1936. Ti služijo komaj za obleko, ki je sedaj kar za eno tretjino dražja kakor pred dvema letoma. Mnogo odpade tudi za druga plačila, kakor na zavarovalnico, ki jo mora tukaj tudi vsak poljedelski delavec plačati. Leto za letom se pač slabše godi vsem, ki moramo po svetu s trebuhom za kruhom.

Iz kolonij naših ameriških rojakov

Truplo Johna Vrtinca se vrača v Ameriko. Pred dnevi je v Sloveniji v Črnomlju umrl John Vrtinc, ki je napravil veliko kariero v Ameriki, kjer si je pridobil kot trgovec mnogo premoženja. Njegova trgovina je v državi Michigan. Skoraj sleherno leto je prihajal obiskat svojo rodno Belo Krajino, Čeprav mu je bilo že 74 let, je Vrtinc bil zdrav in nikakor ni pričakoval, da bo letos njegov zadnji obisk v domovino. Toda pred dnevi je nenadno umrl. Zdravnik dr. Malnarič je takoj telefoniral Vrtinčevi družini o smrti. Iz Amerike je prišel odgovor, v katerem zahteva Vrtinčeva družina prevoz trupla v Ameriko. Ameriški konzulat v Zagrebu je dobil iz Washingtona ukaz, naj se takoj izvrše vse formalnosti in naj se pokrijejo gmotne obveznosti, ki so nastale v zvezi z vrnitvijo mrtvega Vrtinca v Ameriko. Tako nalogo je dobil tudi Mestni pogrebni zavod v Ljubljani. Truplo je bilo prepeljano iz Črnomlja v Ljubljano. Za tem so truplo položili v dvojno krsto. Stroški za prevoz trupla v Ameriko znašajo okoli 60.000 din.

V Detroitu živi slovenski bokser J. Adamič, ki se je spoprijel z zamorcem Tolesom. Zamorec ga je vrgel ob tla s tako silo, da je obležal nezavesten in da so ga morali prepeljati v bolnico, kjer se zdaj zdravi. Najbrž se z zamorcem ne bo šel več boriti. V Buenavisti je v premogovniku ubilo Franca Adama. Pokojni je bil doma iz Petrinj pri St. Petru na Krasu. V Ameriki, kjer je zapustil ženo in 4 otroke, je bil 25 let. Druga smrtna nesreča se je pripetila v Oak

Creeku. Tam se je smrtno ponesrečil Anton Čeligoj, star 60 let. Tudi njega je ubilo v premogovniku. Pokojni je bil rojen v Parjah pri St. Petru na Krasu in bil je samec. V Lorainu se je pa pripetila težka avtomobilska nesreča. Ponesrečil se je Karel Urbas, ki se je peljal z ženo in šestmesečnim otrokom. Otrok je bil na mestu mrtev, ko je odletel iz materinega naročja na cesto, Urbasa in njegovo ženo so pa prepeljali v bolnico. V Clevelandu sta umrla Martin Nagode, star 45 let, doma iz Brezij in Marija Arhar, rojena Učjak, stara 52 let, doma iz Zgornje stare vasi fara St. Jernej na Dolenjskem, od koder je prišla v Ameriko pred 30 leti. Njen mož je doma iz vasi Ravne okraj Brežice. V Port Washingtonu je umrla Marija Kesner, doma iz Ljubnega. Zapustila je moža, sina in tri hčere. V kraju Elly je umrla Katarina Švajger rojena Pezdirc, doma iz Črnomlja. V Jolietu je umrl Anton Pešel, star 75 let. V Chicagu je umrla v Ameriki rojena Marija Vogrič. V Parizu je umrl Janez Levstik, doma iz Migojnice v okolici Celja. V Milwaukee je umrla ena najstarejših slovenskih naseljenk Cilka Gregorič, stara 87 let, doma iz fare Mirna Peč. Mož je umrl pred 28 leti v starem kraju.

V Mount Royal sanatoriju je umrla Mary A. Videmšek, rojena Mlinar, stara 29 let. Rojena je bila v Clevelandu in zapuščala moža, dva sina in starše. — V Clevelandu, O., je umrl po dolgi bolezni Fr. Antončič, v starosti 44 let. Doma je bil iz vasi Markovič pri Starem trgu pri Ložu in je prišel v Ameriko pred 31. leti. Tukaj zapuščala soprogo in sina. — V Port Washington, Wis., je v bolnišnici sv. Nikolaja v Sheboyganu umrla rojakinja Mrs. Mary Kesner, roj. Smith (Kovač), v starosti 40 let. Doma je bila iz Ljubnega v Savinjski dolini in je prišla v Ameriko s svojimi starši kot 13-letna deklica. Zapuščala soproga, tri hčere in enega sina. — V Clevelandu je 30. septembra nagloma preminul Martin Nagode, s Spilker Ave., v starosti 45 let. Doma je bil iz vasi Brezje pri Ljubljani. Zapuščala ženo in 6 otrok. — V Peru, Ill., je preminul rojak Mr. Michael Kozar, v starosti 70 let. V Ameriko je došel leta 1903. Živel je ves čas v La Salle in zadnjih 15 let pa v Peru, Ill. Zapuščala pet sinov in eno hčer. Žena mu je bila umrla že leta 1926., kakor tudi že dve hčerki. — V Detroitu, Mich., je podlegel pljučnici v Ameriki rojeni slovenski rojak William Travnik. Rojen je bil v Penny l. 1909. — V Barberton, O., je umrl mladenič Frank Šega, v starosti 22 let. — V Milwaukee, Wis., je 25. septembra umrla ga. Ana Florijancič, rod. s Pristave na Hmelniku, fara Mirna peč pri Novem mestu na Dolenjskem. Dosegla je lepo starost 87 let. — V Parizu, Ill., je umrl rojak John Levstik. Bolehal je dalje časa za vodenico in poleg te tudi za srčno hibo. Doma je bil iz Migojnice pri Grižah v celjski okolici. — V Oak Creek, Colo., je bil med delom v tukajšnjem premogovniku pri nesreči ubit rojak Anton Čeligoj, v starosti 60 let. Doma je bil blizu St. Petra na Krasu. — V Buena Vista, Pa., je v tukajšnjem premogovniku ubilo rokaja Franka Adama. Doma je bil iz Petrinj pri St. Petru na Krasu, p. d. Caretov. V Ameriki je živel 25 let. Zapuščala ženo in štiri otroke. — V Lorain, O., je zadela nesreča družino Mr. in Mrs. Charles Urbas, ko se je ponesrečil njih avto. Pri nesreči se je materi iztrgala iz rok 6 mesecev stara hčerka tako, da je padla iz avtomobila in obležala mrtva. Mater, ki je dobila težke poškodbe, so odpeljali v bolnišnico. Tudi oče je moral v bolnišnico.

Zdravstvo

20.000 ljudi letno popadejo stekli psi

Te dni se je v Beogradu začel 17. kongres jugoslovanskih živinozdravnikov. Ta kongres je imel v programu zlasti dve stvari, ki sta za našo državo velikanske važnosti: živalska steklina in pa nadzorstvo živil, ki jih morajo

ljudje kupovati. Predsednik kongresa Milutin Gec je naglasil, kako važno je, da se vsa javnost začne zanimati za steklino. Kako nevarna je steklina za ljudi v naši državi, najbolj dokazujejo številke. Po številu steklih psov je naša država prva v Evropi. Škoda, ki jo vsako leto napravijo ljudem stekli psi in volkovi, pa znaša mnogo milijonov dinarjev. V naši državi je vsega skupaj najmanj 4 milijone psov, ki na deželi po vaseh igrajo kot psi čuvaji vlogo nekakih »pomožnih organov čuvajev javne varnosti«. Stekli psi okoljejo vsako leto, pri nas najmanj 20.000 ljudi. To je strašna številka, ki je ne smemo podcenjevati.

Radio Ljubljana

Nedelja, 30. okt.: 8.00: Radijski šramel. 9.00: Napovedi, poročila. 9.15: Naše pesmi (plošče). 9.45: Verski govor. 10.00: Prenos cerkvene glasbe. 11.30: Koncert. 13.00: Napovedi, poročila. 13.20: Duet harmonik, igrata brata Goloba. 14.00: Plošče po željah. 17.00: Kužne bolezni perutnine. 17.30: Za dobro voljo igra radijski orkester. 19.00: Napovedi, poročila. 19.30: Nacionalna ura: Kovinarstvo — predpogoj za razvoj civilizac. 19.50: Slovanska koračnica. 20.00: Ob 20letnici Jugoslavije. 20.30: Koncert vojaške godbe. 22.00: Napovedi, poročila. 22.15: Veseli zvoki.

Ponedeljek, 31. oktobra: 12.00: Operni spevi in odlomki (plošče). 12.45: Poročila. 13.00: Napovedi. 13.20: Opoldanski koncert radijskega orkestra. 14.00: Napovedi. 18.00: Napredek higijene v dravski banovini v zadnjih 20 letih. 18.20: Plošče. 18.40: Umetnostni spomeniki Savinjske doline. 19.00: Napovedi, poročila. 19.30: Kako naj dvignemo poljedelstvo. 19.50: Beseda k prazniku. 20.00: Orgelski koncert. 20.45: Koncert radijskega orkestra. 22.00: Napovedi, poročila. 22.15: Kvartet mandolin.

Torek, 1. novembra: 9.00: Napovedi, poročila. 9.15: Prenos cerkvene glasbe. 10.15: Verski govor. 10.30: Prazničen koncert radijskega orkestra. 12.00: Akademski pevski zbor. 13.00: Napovedi. 13.20: Koncert za dve violini. 19.00: Napovedi, poročila. 19.30: Nacionalna ura. 19.50: Nad grobovi (plošče). 20.30: Mrtvi govore — slovesna zvočna igra (člani rad. igr. družine). 21.15: Tih spomin (koncert radijskega orkestra). 22.00: Napovedi, poročila. 22.15: Spominu rajnih (plošče).

Sreda, 2. novembra: 12.00: Verdi: Requiem. 12.45: Poročila in napovedi. 13.20: Verdi: Requiem. 14.00: Napovedi. 18.00: Spominu naših mladih umrlih pesnikov in pisateljev. 18.15: November v naravi. 18.30: Plošče. 18.40: Vzgoja v družini. 19.00: Napovedi, poročila. 19.30: Nacionalna ura. 19.50: Prirodopisni kotichek. 20.00: Koncert pevskega zbora z Ježice. 20.45: Plošče. 21.15: Pevski koncert. 22: Napovedi, poročila. 22.15: Duet klavirja in harmonija.

Četrtek, 3. novembra: 12.00: Polke, valčki in koračnice (plošče). 12.45: Poročila in napovedi. 13.20: Vesele popevke (plošče). 14.00: Napovedi. 18.00: Za boljše voljo igra radijski orkester. 18.40: Slovenščina za Slovence. 19.00: Napovedi, poročila. 19.30: Nacionalna ura. 19.50: 10 minut zabave. 20.00: Koncert na klavirski harmoniki. 20.45: Pester koncert radijskega orkestra. 22.00: Napovedi, poročila. 22.15: Prenos lahke glasbe.

Petek, 4. novembra: 11.00: Varčevanje. 12: Iz naše domovine (plošče). 12.45: Poročila in napovedi. 13.20: Koncert radijskega orkestra. 14.00: Napovedi. 18.00: Položaj naših porodnic na deželi. 18.20: Plošče. 18.40: Francoščina. 19.00: Napovedi, poročila. 19.30: Nacionalna ura. 19.50: Mednarodna unija planinskih združenj. 20.00: Pester spored. 22.00: Napovedi, poročila. 22.30: Angleške plošče.

Sobota, 5. novembra: 12.00: Plošče. 12.45: Poročila in napovedi. 13.20: Plošče. 14.00: Napovedi. 17.00: Otroška ura. 17.50: Pregled sporeda. 18.00: Za delopust igra radijski orkester. 18.40: Pogovori s poslušalci. 19.00: Napovedi, poročila. 19.30: Nacionalna ura. 19.50: Beseda k prazniku. 20.00: O zunanji politiki. 20.30: XI. večer muzi-komedijantov. 22.00: Napovedi, poročila. 22.15: Plošče.

Ženski vestnik

Za kuhinjo

Juha iz telečjih pljučk. 60 dek telečjih pljučk operi in pristavi s precej mrzle vode. Dodaj vso zelenjavo, malo popra, čebule in soli. Ko so pljučka kuhana, jih daj na krožnik in ko so se malo shladila, jih drobno zreži. V kozi napravi ne pretemno prežganje iz šest dek masti in osem dek moke. Ko je prežganje gotovo, zalij s precejeno juho, v kateri si kuhala pljučka. Ko je juha zavrela, noter stresi pljučka, malo popopraj in dodaj malo drobno sesekljane zelenega peteršilja. Ko je vse skupaj vrelo deset minut, je juha gotova. (Če je juha zelo gosta, jo še malo zalij z vodo in naj še malo povre). Preden daš na mizo, zamešaj v juho osminko litra kisle smetane in če hočeš, pač po okusu, juho malo okisaj.

Kruhovi cmoki na dunajski način. Zreži na drobne kocke dan stare žemlje. 10 dek sirovega masla razbela in popeci na maslu polocico zrezanih žemelj. Ko so se žemlje popekle, jih odstavi in zraven stresi še drugo polovico žemelj. Četrť litra mleka in dve jajci dobro zvrkljaj in polij po žemljah, osoli in dodaj pol žlice sesekljane zelenega peteršilja ter dve žlici v masti prepražene čebule. Čebulo poprej drobno zreži. Vse skupaj dobro premešaj, pokrij in pusti tako pol ure. Nato primešaj 6 dek moke in napravi bolj majhne cmoke, ki jih kuhaj v slanem kropu. Vro naj 20 minut. Kuhane cmoke poberi v toplo skledo in zabeli z ocvirki ali z mastjo, v kateri si zarumenila malo drobtin. Daš s solato na mizo.

Telečji zrezki s smetano. Tričetrt kile teteline (stegno) zreži na zrezke, jih potolci, osoli, malo popopraj in potresi z majaronom, nato jih povaljaj v moki in na vroči masti po obeh straneh hitro opeci. Ko so se zrezki zapekli, prilij malo vode in kisle smetane, (vsakega pol) ter jih pokrite duši do mehkega. Med dušenjem jih večkrat zaobrni in prilij malo vode, če se je sok preveč pokuhal. Zraven daš valjance, cmoke, makarone, dušen riž ali pa zmešan krompir.

60 dek mastnega svinjskega mesa pristavi z mrzlo vodo. V majhno in čisto krpico zaveži 10 zrn popra, en lavorjev list in malo timijana, ter daj k mesu kuhati. Ko je meso vrelo pol ure, dodaj še poln krožnik drobno narezane zelenjave: korenček, peteršilj, zeleno in čebulo. Ko je meso kuhano, odstrani vrečico s poprom. Meso zreži na tenke kose, zloži v skledo, čez pa polij juho z zelenjavo vred, po vrhu pa potresi še naribani hren in daj kot samostojno jed na mizo.

Jajca s krompirjem. V lončku stepi pet jajc. Pet dek slanine zreži in jo rumeno ocvri. Kuhani krompir olupi, zreži in ga prepraži na slanini, dodaj še malo kumne. Ko je krompir porumenel, polij po vrhu stepena jajca: ko so se jajca strdila, je jed gotova. Daš za večerjo s solato na mizo. Če ti je pa od kosila ostalo malo mesa, daj najprej, ko se je krompir popekel, zraven meso, da se tudi meso malo prekuha, in potem šele jajca. Meso seveda drobno zreži. Vse skupaj daš v pečico, da se speče.

Pogačice z mezgo. Mešaj v skledi, da naraste: 10 dek sirovega masla, 7 dek sladkorja v prahu in en rumenjaki. Potem primešaj 15 dek moke, žličico pecilnega praška, malo naribane limonove lupinice in dve žlici mleka. Zlij testo v pomazano pekačo, razravnaj in speci. Pečeno in hladno zreži na primerno velike kocke. Kocke pomaži s poljubno mezgo, zloži na krožnik in daj na mizo.

Praktični nasveti

Sipe na oknih, ogledala, pa tudi očala se kaj lepo osnažijo, oziroma umijejo, z vodikovim dvojnimi okisom ali hidrogenijem ali pa s špiritom. Šipo je treba precej dobro zbrisati, da se odstrani prah, nato umijemo šipo s kepo papirja, katerega pomočimo v omenjeno tekočino, nato pa s suho krpo dobro zbrisemo.

Zaltavo sirovo maslo lahko spet osvežimo na ta način, da ga polijemo z mlekom, ki nam ostane, če sami naredimo sirovo maslo. Zaltavo maslo dobro pretlačimo in mešamo v tem mleku in tako maslo nanovo predelamo. Maslo potem še dobro izperemo z mrzlo vodo, vodo iztisnemo, maslo še malo osolimo in žaltavost se sploh več ne pozna.

Če počí kožica pod nohtom, nas prav boli. Pomagamo si in najhitreje pozdravimo, če izperemo z alkoholom, se namažemo pod nohtom z vazelino ali oljem in prst zavežemo. Včasih zadostuje to že preko noči.

Kako napravljám medico. 25 kg medu raztopi v 100 litrih deževnice. 20 litrov tega medenega soka deni v manjši lonec in razdrobi v njem za 1 din navadnega kvasa. V sod ali v kako drugo primerno posodo za kipenje vlij najprej medeni sok s kvasom. Če tega ostane kaj na dnu, dolij medeni sok, da se kvas popolnoma raztopi, in vse skupaj vlij v sod. Ta ne sme biti poln, ampak do vehe mora biti 10—15 cm praznega prostora, da sok lahko kipi, ne da bi metal pene skozi vehe. Sod postavi na topel prostor od 16 do 20° C, da lahko kipi. Ko je medica pokipela, tedaj se sod zamaži in postavi v klet, ki naj ima približno 12° toplote. Tu se bo pijača učistila in dozorela.

Milijonar ponareje bankovce

Pred več ko pol leta so v Ameriki opazili, da prihajajo v promet ponarejeni dolarski bankovci, ki so bili tako imenitno ponarejeni, da jih je bilo le težko ločiti od pravih. Policijska se je sicer takoj lotila dela ter je iskala krivce po vseh kotih Amerike, pa vendar je bilo njeño delo docela brez uspeha. Vse policijske oblasti od Newyorka do San Franciska so stopile v stike ter skupaj iskale ponarejevalce, toda brez uspeha.

Tako je minilo pol leta napornega lova, ko se je nekega dne oglasil na policijski mornar, ki je povedal, da ima nekaj važnega izdati. In je povedal, da dolarske bankovce s svojo družbo ponareja veliki trgovec in milijonar Randolph iz San Franciska. Na svoji razkošni jahti »Mirakle«, v kateri se prevaža kakor za zabavo po morju, ima urejeno celo tiskarno, ki na debelo tiska bankovce po 5 dolarjev. Ker je razkošna milijonarjeva jahta skoraj vedno na morju, kjer tiskarna nemoteno lahko deluje, ni čuda, da je policija ni mogla izslediti.

Sedaj je policija imela pred seboj važen cilj. Eden izmed detektivov se je preoblekel za brezposelnega mornarja ter se dal najeti na tisto jahto. Kajpak je moral porabiti v ta namen mnogo bistroumnosti in zvižaje, da se mu je namera posrečila, ker milijonar je bil silno previden pri sprejemanju svojih ljudi. Ta mornar je potem na ladji odkril vso zadevo ter jo skrivaj sporočil svojim predstoinikom v San Francisko. Ko se je milijonarjeva jahta nekega dne znova vračala v San Francisko, je bilo pripravljeno že polno oboroženih policijskih ladij, ki so razkošno jahto okrožile. Policijski agenti so brž planili na krov ter najprej prijeli vse udeležence, nato pa ladjo temeljito preiskali. Res so dobili tamkaj za več kot pol milijona dolarjev ponarejenih 5dolarskih bankovcev.

Bogati Randolph v svojo imenitno družbo je bil seveda takoj aretiran ter odveden v ječo. Trgovec Randolph, ki je bil v zahodni Ameriki znan kot silo bogat in ugleden trgovec, pa bo sedaj moral preživljati težke in hude čase.

× Verske šole v Avstriji odpravljene. Notranji minister dunajske pokrajinske vlade je izdal nalog, da se zapro vse verske zasebne šole s pravico javnosti ali brez nje in sicer na vsem področju ljudskega šolstva, višjih šol, srednjih šol, učiteljskih, trgovskih in obrtnih šol, v številni gospodinjstke in ženske strokovne šole. Prav tako se morajo takoj zapreti vsi verski dijaški in dekliški domovi. Ta odlok je bil v vsej Avstriji izvršen in so zaprli vse samostanske šole ter celo vrsto drugih zasebnih šolskih zavodov.

× Velika Nemčija v luči statistike. Odkar je Nemčija zasedla Avstrijo in si priključila še sudetsko deželo, je postala največja država v Evropi, izvzemši Rusijo, ki jo Nemci zaradi svojega prvenstva na evropskem kontinentu prištejajo k Aziji. Nemčija ima zdaj blizu 80 milijonov prebivalcev in meri 580 tisoč kvadratnih kilometrov površine. V letošnjem maju je bila še na tretjem mestu. Pred njo sta bili Francija 550 tisoč kv. km) in Španija 497 tisoč kv. km). Danes ima Nemčija petnajst sosedov. To je najvišje število sosedov, ki mejijo na eno samo državo. Nemčija ima tri velemesta. Prvo je Berlin, drugo Dunaj, tretje Hamburg. Poleg tega ima še 60 velikih mest z nad 100 tisoč prebivalcev. S priključitvijo Avstrije in sudetskih dežel je postala Nemčija tudi največja tujsko-prometna dežela v Evropi. Prejšnja Nemčija je imela 10 tisoč tujskoprometnih krajev. Avstrija ji je prinesla v doto 4000 tujskoprometnih postojank, deli okrnjene Češkoslovaške pa še tisoč. Najvišja gora v Nemčiji je Veliki Klek z 19 ledniki. Najdaljša reka v Nemčiji je Dunav. V svojem spodnjem teku seveda ta reka ne teče več po nemškem ozemlju. Nemške državne železnice imajo skoro 65 tisoč km proge in predstavljajo s svojimi 800 tisoč nameščenci največjo prometno organizacijo na evropski celini.

× Država se seli. Pogled na zemljevid nam pokaže, kakšno nerazmerje vlada med razsežnostjo, lego britanskih otokov in med ogromnim ozemljem angleških dominionov. Angleški otoki so pri najnovejši skušnji za evropsko vojsko pokazali, da so proti odločnemu zračnemu napadu le slabo zavarovani. Zato so že pred meseci angleške zračne sile začele pripravljati, da preselijo tovarne za letala v Kanado. To so splošno smatrali za previdnost. Zakaj v nekaj urah se lahko pojavijo sovražna letala nad britanskimi otoki in začnejo svoje uničevalno vojsko. Sedaj se je pa pokazalo, da so bile vse te odredbe le prvi koraki za splošno preselitev oblasti in vlade na ozemlje največjega dominiona. Tudi kapital se je polagoma že začel seliti. Velike banke gradijo svoje podružnice v Kanadi, da bodo nekega dne lahko neopazno zamenjale centrale in filiale. Kanada ima danes 11 milijonov prebivalcev, na ozemlju, ki je štiridesetkrat večje kakor evropska Anglija. Del ozemlja seveda ni pripraven za naselitev, ostane pa še vedno dovolj prostora za priseljevanje. Danes znaša število Angležev, ki se izselijo v Kanado, letno milijon. To število nameravajo polagoma zvišati in upajo, da bodo v dvajsetih letih preselili znaten del angleškega prebivalstva. Zapadno Kanado je treba večinoma še preiskati, vendar si slikajo tam bodočnost Angležev v najbolj rožnatih barvah. Nato se bodo preselile cele osrednje organizacije vlade, mornarice in vojske plovbe in najrazličnejših družb.

× Izbirčno sladkorno drevo. Evropa pozna sladkor razmeroma malo časa, domačinom mnogih krajev Severne Amerike pa je znan že tisočletja. Zahvala za to gre posebnemu drevesu, ki mu pravijo sladkorno drevo. Ni nič v sorodu s sladkornim trsom, ki uspeva samo v toplem podnebju. Spada med iglavce in najdemo ga v britski Kolumbiji ter po zapadnem predelu Kanade. Sladkor se izceja iz iglastih listov v pajčevinastih nitkah in se gromadi v male kosme, podobne ščepcem bombaževine. Sčasoma se sladkor tudi na vejah nalepi in drevo je videti, kakor če bi sneg naletel nanj. Druga njegova posebnost je, da izloča sladkor samo, kadar raste v svojem prvotnem kraju in nikjer drugje ne, a tudi v svojem kraju le, če ni v gošči.

× Vesela vojna v Španiji. Nedavno so letala barcelonske vojske po več mesecih spet priletela nad nacionalistično prestolnico Burgos, kar je izzvalo med prebivalstvom, ki se je letalskih napadov odvadilo, veliko razburjenje. Razburjenje se je pa izkazalo za neutemeljeno, brž ko so priletela na tla prve »bombe«. Namesto bomb so barcelonska letala metala na Francovo prestolnico velike zavoje svilenih nogavic in perila ter raznih drugih tkaninskih izdelkov, glede katerih vlada v nacionalistični Španiji precejšnje pomanjkanje, saj je vsa španska tekstilna industrija bila osredotočena v Kataloniji in Valenciji. Vrgla so na Burgos več ton svi-

le. Razen zavojev so letala metala tudi letake, v katerih sporoča poveljstvo barcelonske armade, da pošilja barcelonska vlada nacionalističnemu prebivalstvu svilo v zahvalo za nedavne obiske nacionalističnega letalstva, ki je na Barcelono metalo kruh in tobak, katerega v Kataloniji primanjkuje. Prebivalstvo na obeh straneh v Španiji si takega nadaljevanja vojne seveda želi.

× 600 ton tobaka zgorelo. V francoski tobačni tovarni v Chateauroux je nastal požar, ki je uničil vso tovarno z vsemi njenimi zalogami in stroji. Zgorelo je 3 nadstropje visokó poslopje, ki je bilo 110 metrov dolgo ter 30 metrov široko. S poslopjem vred je zgorelo 600 ton tobaka in skoraj vsi stroji za izdelovanje cigaret. Človeških žrtev pa ogenj ni zahteval. Škode je najmanj 30 milijonov frankov.

× Strašen tajfun na Japonskem. Japonsko je zadela nova katastrofa. Strašovit tajfun (vihar) je opustošil vso severno in vzhodno Japonsko in povzročil tudi ogromne poplave. Najhujše sta prizadeti mesti Tokio in Jokohama. Po dosedanjih ugotovitvah je katastrofa zahtevala samo v Tokiju 230 mrtvih, nad 600 ljudi pa še pogrešajo. V vladnem okraju je porušenih 360 poslopij. Nad 30.000 ljudi je brez strehe. V Tokiju je poplavljenih okrog 25.000 hiš, izmed katerih so se mnoge že porušile. Vse šole so zaprte. Promet je popolnoma onemogočen. Mesto je tudi brez električnega toka, ker je voda vdrla v električno centralo. Telefonske in brzojavne zveze so prekinjene. V Jokohami je bilo razbitih več parnikov, ki jih je vihar treščil ob obalo. Škode je na milijone.

× Požigalce v Rusiji s smrtjo kaznujejo. Na Ruskem je vsako leto mnogo požarov, zlasti v poletnih mesecih, ko je velika vročina. Letos pa se ti požari ponavljajo kljub temu, da je nastopilo že jesensko vreme. Poleti so rekli, da nastajajo požari zaradi vročine in suše, sedaj jeseni pa sovjetske oblasti že priznavajo, da povzročajo požare požigalci. Nekateri požari so bili ogromni. Tako na primer v okrajih na Uralu že dva meseca razsaja ogromni gozdni požar, ki je uničil že tisoče hektarov gozda. V okraju Perm je letos že kar 15 krat gorelo in je pogorela v glavnem vsa letošnja žetev. Blizu mesta Minsk v Beli Rusiji so v enem tednu pogorela vsa poslopja velikega kolhoza. Povsod so posebne preiskovalne komisije dognale, da je bilo namerno zažgano, vendar požigalcev po večini niso mogli dobiti. Kogar pa dobe in ga pritirajo na sodišče, tega čaka smrt. V moskovskem okraju je bila pred vojnim sodiščem obravnava zoper več kmetov, ki so bili obtoženi, da so zažgali več velikih žitnih skladišč rdeče armade. Požigi pa niso na dnevnem redu le v oddaljenih vaseh, marveč tudi v velikih mestih. Blizu Kremlja v Moskvi je zgorela na novo zgrajena tovarna gumija. Moskovski gasilci, ki jim je pomagalo vojaštvo, požaru niso mogli biti kos, ker je medtem začelo goreti kar na več krajih v drugih delih mesta. Požar se je razširil tudi na Leninovo knjižnico, ki je zgorela, kakor tudi več drugih hiš. Preiskava je dognala, da je bilo povsod zažgano, vendar požigalcev niso dobili. V Borjusu je zgorel ves severni del mesta. Ogenj je nastal ker je eksplodiral velik bencinski tank. Eksplozija pa so, kakor je dognala preiskava, povzročili neznaní notranji sovražniki. V sovjetsko-ruskem petrolejskem ozemlju vedno znova začenjajo gorjeti vrelci petroleja. Tudi petrolejski vod iz žgo. Zaradi vsega tega so v notranjem komisaratu ustanovili poseben požarni oddelek, ki ima nalogo izslediti požigalce.

Listnica uredništva

Š. P. Leysten Nemčija Za staro (rabljeno) kolo ni carine, za novo pa pride okoli 450 din. Opozarjamo naše rojake, da velja carine prost uvoz rabljenega kolesa le za potnike iz Nemčije in to za eno samo kolo, ki ga vzame delavec s seboj kot prtljago.

Za smeh in kratek čas

NAPAČNO GA JE RAZUMEL

Tone: »Včeraj sem dobil papagaja za mojo ženo.«

Nace: »Tudi jaz bi rad mojo zamenjal.«

POSTENO DEKLE

Gospa: »Marička, kako si drznete gledati tako zapeljivo mojega moža?«

Služkinja: »Motite se, gospa, saj nisem tega storila, jaz sem poštono dekle.«

»Kako ne, saj sem sama videla.«

»No, če sem pa res storila, sem storila samo zato, ker mi je gospod obljubil, da me vzame, ko postane vdovec.«

POČAKAL BO

Gospodična: »Jako me veseli, da ste najeli pri meni opremljeno sobo. Da bo vse na jasnem, vam moram pa povedati, da je spodaj glasbena šola. A to prav nič ne moti, človek se kmalu navadi na to. Boste videli čez tri tedne sploh slišali ne boste nič.«

Najemnik: »V redu. Pridem torej čez tri tedne.«

Mali oglasi

RABLJENA ČEVLJARSKA KOPITA

prodaja po nizki ceni tovarna »Indus«, Ljubljana, Sv. Petra c. 72.

MALO POSESTVO

pri Ptujski gori z novo hišo in 1 in pol oralna zemljišča ob banovinski cesti, primerno za trgovino, obrt in tudi za upokojenje, zaradi izselitve ugodno naprodaj. Pojasnila daje Kšela, Ruše 20.

PRODA SE NA GORENJSKEM

lepo arondirano kmečko posestvo okrog 70 oralov zemlje njive travniki in gozdi. Možnost reje do 15 glav govedi. Kje, pove uprava »Domovine«.

POSOJILO NA VKNJIŽBO

poroke, za sreska mesta hipotekarno na 5 ali 10 let po 7% obresti, kmetom za goskpodarske potrebe po 6% obresti nabavljamo, Pojasnila z prednakazilom 3 Din znak, daje Central, Zagreb, Tomičeva 7.

ZDRAVSTVENE IN POUČNE KNJIGE

Zablode ljubavnega življenja 20 din, Veliki vsevedež 28 din, Spisovnik ljubezenskih pisem, veliki 30 din, mali 24 din, Sanjska knjiga vedeževanje iz kart velika 38 din, Najboljša kuharica 40 din, Kako se žena obvaruje spočetja nosečnosti 36 din, Razpošilja po povzetju Polajnc, Ormož 114.

DO 300 DINARJEV

tedensko lahko vsak zasluži. — Pošljite znakmo za odgovor Jos. Batič, Ljubljana 7.

ŽELEZNO POHIŠTVO,

žične vložke, otroške vozičke vseh vrst nudi najceneje »OBNOVA« F. Novak, Maribor, Jurčičeva ul. 6.

TRI ŠIVALNE STROJE

čevljarški cilindar in flahštep, in krojaški, ki šiva naprej in nazaj, po nizki ceni prodam. Poizve se v Ljubljani, Gradaška ul. št. 8.

IŠČEM POSOJILO

za nakup zemljišča. Vrnitev kapitala in obresti po dogovoru. Za sigurnost nudim vknjižbo na celo posestvo. Naslov v upravi »Domovine«.

Slišim izgovarjati svoje ime...

152

To ni nič čudnega, zakaj ženske se radi pogovarjajo o meni. Posebno ob takem vremenu! Druga drugi me priporočajo kot najboljšo sredstvo proti rdeči, ostrim in spokani koži. Tako je prav! Zakaj: samo NIVEA vsebuje EUCERIT, edino okrepevalno sredstvo za kožo.

ZA ZIMO!

vsakovrstno blago in vse potrebščine kupujte vedno le v trgovinah SENČAR, Mala Nedelja, Ljutomer in Štrigova. Nakup jajc, putra, masla, zabele, suhih gob, svinjskih kož in vseh poljskih pridelkov. Zamenjava bučnic, sončnic in repice za prvovrstno olje.

2.500 DIN POTREBUJETE,

da zaslužite 1.000 din mesečno. Pišite. »Anos«, Maribor, Orožnova ulica.

Lep spomenik — dar pokojnim
Ogled spomenikov dolžnost interesentov
Stalna razstava — nizke cene
FRANJO KUNOVAR,
kamnoseštvo
Tel. 49-09
Sv. Križ — Ljubljana

SAMO

Din 98.—

- 63719 Po ceni in dobra zapetna ura Shock Proof, lepo kromirano ohišje s svetlečimi številkami in kazalci. Din 98.—
63796 Ista z anker kolesjem na kamne tekoča s sekundnim kazalcem. Din 185.—
63710 Ista s prima anker kolesjem na 15 kamnov s sekundnim kazalcem. Din 260.—

Zahtevajte cenik zastoj in poštne prosto.
H. SUTTNER, Ljubljana 6

Lastna protokolirana tovarna ur v Švici.

60 2.50
5.50 1.50
32 2.50
13 11
24 10
Stenmecki
CELJE 71

K-2500
K-2500